

Expanzió és sok bizonytalanság az NSZK-ban

A nyugatnémet kereskedelmi mérleg romlása, az infláció és a valutáris bizonytalanságok szüntelenül megkérdőjelezzék az expanzió folytatásának lehetőségét. A bonni kabinet többször is értéket adta, hogy az általa hozott megszorító intézkedések nem válnak a gazdasági fellendülés kárára. A bonni gazdasági miniszternek legutóbbi közleménye szerint nincs egyetlen meggyőző bizonyíték sem arra nézve, hogy az inflációellenes intézkedések számottevően lánghitották volna a gazdasági tevékenységet. Igaz — fűzi hozzá a jelentés —, hogy az árak emelkedését sem. A március 5,5 százalékos felértékelése hatékonyan elszigetelte a nyugatnémet gazdaságot a külföldi piacok zavaró hatása elől.

A gazdasági fellendülést a miniszterium „nagyon kifejezetten” nevezi. A megrendelések állománya egy év alatt 33 százalékkal szökött fel. Az ipari termelés májusban 3,5 százalékkal haladta meg az áprilist, és 6 százalékkal volt nagyobb, mint 1972 májusában.

A túlfűtött gazdasági klíma miatti inflációs nyomás változatlanul nagy. A

megélhetési költségek az év első felében a fogyasztói szövetség szerint 7,3 százalékkal haladtak meg az egy évvel korábbi szintet. Az élelmiszer drágult a leggyorsabban: az idénycikkek ára 20,2 százalékkal ment feljebb, az egyéb élelmiszereké pedig 7,6 százalékkal.

A külkereskedelem rendkívül dinamikus fejlődik. A kereskedelmi mérleg feleslege júniusig 11,3 milliárd márka volt, 4,1 milliárddal több, mint egy évvel korábban. Igaz, az eredmény még alig tükrözi a szinte drasztikus árfolyamváltozások hatását. Mint ismeretes, a júniusi kereskedelmi eredményeket figyelembe véve már rosszabb a kép: a mérlegfelesleg májusban 1,2 milliárd márkával, 1,6 milliárdra csökkent. A fejleményhez fűzött kommentárjában azonban a *Frankfurter Allgemeine Zeitung* megállapítja: ezekből az adatokból még nem kell messzire mutatni következtetéseket levonni. A nyári szabadságok korai kezdete és a pénzügyi bizonytalanság lánghitotta az exportot és az importot, s torzította az összképet. (AP-DJ, DPA)

A japán gazdaság ázsiai terjeszkedése

Japán—indonéz kormányközi megállapodást írtak alá Tokióban arról, hogy az 1973-as pénzügyi évben Japán segélyprogramjának keretében 57,91 milliárd jen hitelt nyújt a szigetországnak. A segélyprogram célja az indonéz gazdaság stabilizálása és fejlesztése.

A japán *Mitsui Co.* 1 milliárd dollár összegű beruházást tervez az indonéz acél-, petrokémiai- és műszálpárban közölte *Tatsuro Koto*, a cég Djakartában tartózkodó alelnöke. A beruházást Indonézia második öt éves fejlesztési tervének részeként valósítják majd meg. A Mitsui cég egyébként mintegy 60 millió dolláros állóeszköz felett rendelkezik már Indonéziában.

A *Mitsubishi Co.* Eszák-Szumátrán tárgyaló vezérigazgatója — az *Antara* hírügynökség értesülése szerint — közölte, hogy a két ország képviselői rövidesen ismét tárgyalni fognak erörmű és alumíniumkohó építésének lehetőségéről az Asahaq folyón. Az indonéz kormány és öt japán nagyvállalat már tárgyalta a 400 millió dolláros tervről, de nem jutottak eredményre, a tárgyalások fél ugyanis azt követelte, hogy 30 éven belül átvehesse a létesítmények feletti ellenőrzés jogát. A japánok viszont csak 50 év után akarták átadni a tulajdonjogot.

Razak malajziai miniszterelnök 150

millió dollár értékű jen kölcsönről tárgyal Tokióban a japán kormány alelnökeivel. Razak még elutazása előtt, Kuala Lumpurban közölte, kéri fogja hogy Japán állítsa le a szintetikus gumi olyan méretű gyártását, amely már sérti a természetesgumi-termelők érdekeit. (Mint ismeretes, Malaysia, Thaiföld és Ceylon a természetes gumi legjelentősebb termelői közé tartozik.)

A japán gazdaság 30 vezető képviselője *Uemurának*, a *Keidanren* elnökének vezetésével szeptemberben a Kínai Népköztársaságba látogat. Az utazás gondolata a kínai—japán baráti társaság májusi tokiói tanácskozásán, a kínai jöszölgálati küldöttség ott-tartózkodásakor merült fel. A kínai fél tudatta, szívesen látja a küldöttséget.

Jól tájékozott tokiói körökben úgy tudják, a Jetro állami külkereskedelmi szervezet ipari kiállítást szándékozik rendezni a Koreai NDK-ban. Japán és a Koreai NDK diplomáciai kapcsolatainak felvételéről rövidesen tárgyalások kezdődnek — véli tudni a *Kyodo* hírügynökség — és így lehetővé válik a két ország gazdasági együttműködésének fokozása is. A Jetro valószínűleg egész rövid időn belül küldöttséget meneszt a KNDK fővárosába, hogy ott előkészítse az első japán ipari kiállítást. (Reuter, AP-DJ)

Az NDK és Svédország kereskedelmi egyezménye

Söle, az NDK külkereskedelmi minisztere és Feldt svéd kereskedelmi miniszter Stockholmban aláírta a két ország öt évre szóló kereskedelmi egyezményét, amely 1974 elején lép életbe. Az NDK és Svédország árucseré-forgalma 1972-ben 130 millió dollár volt, az idén az év első hat hónapjában jelentős mértékben tovább növekedett. (ADN)

Amerikai hitel lengyel húsfeldolgozó üzemekre

Az amerikai *Eximbank* és a *Morgan Guaranty Trust Co.* egyenként 22,3 millió dolláros kölcsönt nyújt Lengyelországnak két húsfeldolgozó üzem építésére és berendezésére. A két gyár (Varsó, illetve Ostroda mellett) együttesen évi 60 ezer tonna húst tud majd feldolgozni.

Az *Eximbank* idén már jóváhagyott Lengyelország számára egy 8,9 millió dolláros kölcsönt, amely két kisebb húsfeldolgozó üzem építésének finanszírozására szolgál.

A gyárak berendezéseire most megítélt kölcsönöket a varsói *Bank Handlowy* veszi fel, és visszafizetésüket a lengyel kormány garantálja.

Az *Eximbank* kölcsönét évi 6 százalékos kamattal bocsátják a lengyel bank rendelkezésére. (AP-DJ)

EKG-hitel a tranz-szusztriai gázvezeték építésére

Az EKG Európai Beruházási Bankja 44,8 millió elszámolási egység (az 1971. évi leértékelés előtti dollár) hitelt ad két közös piaci vállalatnak a Szovjetunióból kiinduló földgázvezeték ausztriai szakaszának a finanszírozására. A szovjet földgáz szállító csőhálózat Csehszlovákián, Ausztrián át Olaszországba vezet, ahol bekapcsolják a Közös Piac gázvezeték-rendszerébe. Az osztrák szakasz felépítésében résztvesz az olasz *ENI* és a francia *Gaz de France*. Az előbbi 25 millió, az utóbbi 19,8 millió elszámolási egységet kapott, hogy hozzájáruljon a 384 kilométer hosszúságú szakasz építésének a finanszírozásában. A hitel 20 évre szól, kamata 7,75 százalék. (Reuter)

Világbank-hitel az egyiptomi gyapotiparnak

A Nemzetközi Fejlesztési Szervezet (IDA), a Világbank fiókintézete, 18,5 millió dolláros hitelt nyújtást hagyta jóvá az egyiptomi gyapotipar fejlesztésére. Egyiptom terve vette, hogy nagy új gyapotreguláló üzem létesít, valamint 10 további üzem korszerűsít 40,4 millió dolláros költséggel. Az IDA ehhez járul hozzá kölcsönével, amely 50 évre szól és kamatmentes. A gyakorlati munkában az angol *L. H. Manderlam and Partners* vesz részt, amely berendezéseket szállít és más szolgáltatásokat nyújt.

Az EAK-ban igen fejlett a hosszú és extra hosszúságú szálú gyapot termelése és nemzetközi értékesítése — hangsúlyozta az IDA a kölcsön indoklásakor. A gyapot és gyapottermékek exportja Egyiptom devizabevételeinek 60 százalékát adja. Az új üzemek életbe lépésével tovább javul az egyiptomi gyapot minősége, ami évente 4,2 millió dollár pótlólagos exportbevételt eredményezhet. (AP-DJ)

Jugoszláv—osztrák idegenforgalmi egyezmény

Staribacher osztrák kereskedelmi miniszter és *Snuderl*, a jugoszláv idegenforgalmi kormánybizottság elnöke csütörtökön Dubrovnikban egyezményt írt alá a két ország idegenforgalmi együttműködésnek az elmélyítéséről. Az idegenforgalmi egyezmény kifejezi azt a szándékot, hogy további könnyítéseket alkalmazzanak a kis határmenti turizmus fejlesztésére.

Staribacher és *Snuderl* az aláírás alkalmával elégedetten nyilatkozott arról, hogy Ausztriából tavaly 506 ezer turista látogatott Jugoszláviába, és ezzel a negyedik helyet foglalja el Jugoszlávia idegenforgalmi partnerei között. Az osztrák turisták 45 millió dollárt hagytak Jugoszláviában. (APA)

Az „élelmiszer a békéért” program kiterjesztése

Az amerikai szenátus és a képviselőház közös bizottsága csütörtöki ülésén előzetesen jóváhagyta azt a tervet, hogy az „élelmiszer a békéért” néven ismert engedményes gabonaexport-programot a Szovjetunióra, a Kínai Népköztársaságra és Kubára is kiterjesszék. A program alapján az engedményes exportban részesülő országok hosszú lejáratú, alacsony kamatozású hitelt kapnak amerikai gabona vásárlására.

Az „élelmiszer a békéért” program keretében az Egyesült Államok 1964 óta több mint 20 milliárd dollárért exportált engedményes mezőgazdasági termékeket. Jelenleg évente átlagosan 1 milliárd dolláros ilyen kivitel bonyolult le, jóval kevesebbet, mint a hatvanas évek közepén. (AP-DJ)

SZÍRIA A HALADÁS ÚTJÁN

Damaszkuszban ez év tavaszán ünnepelték a Baath-párti hatalomátvétel tízéves évfordulóját. A megemlékezés alkalmat adott arra is, hogy *Asszad* elnök és miniszterei számot vessenek a megtett úttal. Nincs okuk szégyenkezni: 1963 előtt az országban nehézipar nem létezett, kezdetleges könnyűipar és feudális viszonyok közötti termelő mezőgazdaság jellemezte Szíriát. Az új kormányzat fokozatosan állami kézbe vette a jelentősebb nagyüzemeket, agrárreformot hajtott végre, melynek eredményeképpen szövetkezetek jöttek létre, államosította a bankokat és a külkereskedelem jelentős részét. Ma már a forgalom 70 százalékát bonyolítja le az állam, s kizárólagos a monopóliuma a természeti kincsek szektorában. A gazdaságirányítási alapja a tervgazdálkodás. A távlati célokat jól tükrözi az alkotmány: „A Szíriai Arab Köztársaság demokratikus, népi és szocialista állam, amelynek törvényhozása az iszlám jogon alapul.”

Az 1960-as évek végén némi megtorpanás volt érezhető a gazdasági növekedésben, így az 1970 novemberében hatalomra került *Asszad* sükségét érezte a gazdaságpolitikai irányvonal korrekciójának. Elgondolási szerint a gazdasági életben nagyobb szerepet kell hogy kapjon a magánkezdemenyezés, feladatult tűzte a korábbi évek alatt kimennekült tőke hazacsalogatását áru, vagy részesedés formájában. Törekvése gyors eredményt hozott: 1971 első felében az emigrált tőke beruházási tevékenysége 71 millió szíriai fontot tett ki, szemben a megelőző év egészének mindössze 4 millió fontos értékével. A gazdaságpolitikai célokat még az 1973 februárjában megalkotott kormány elnökének programbeszédje ismerteti átfogóan. A miniszterelnök véleménye szerint a gazdaságirányítás legfontosabb feladata a tudományos tervezés megerősítése és az állami szektor vezetési színvonalának megjavítása. Szíria gazdaságának alapja továbbra is a mezőgazdaság marad — a munkaképes lakosság 65 százalékát foglalkoztatja —, fejlesztésének alapja a szövetkezeti mozgalom, illetve a javuló gép-, takarmány- és műtrágyaellátás lesz. Ezzel kapcsolatban a kormányfő utalt az élelmiszeripar fejlesztésének szükségességére, ennek importmegtakarító hatása is lenne. Az iparfejlesztésben az exportorientált ágazatokot kell előtérbe helyezni — hangsúlyozta —, itt a legfontosabb kérdés a textilipar termelékenységének növelése.

A számok igazolták az új politika sikerét. Az ipari termelés 1971-ben 9, a következő évben 16 százalékkal nőtt. A gazdasági életben kulcszerepet játszó mezőgazdaság is 20 százalékos emelkedést regisztrált 1972-ben, az eredmény a GNP 13 százalékos növekedési üteme lett. Hosszú évek után először figyelhető meg a tartalékok emelkedése, egy év alatt szintjük 100 százalékkal nőtt és 126 millió dollárt tesz ki.

Az eredmények legfontosabb összetevője kétségtelenül a mezőgazdaság. Egy jó vagy rossz természetű eredmény az egész gazdasági életet meghatározza. Kedvezőtlen időjárás esetén megugrik a kereskedelmi mérleg átlagosan 150 millió dolláros deficitje, jó hozamok viszont még exportra is lehetőséget adnak. A kivitel 30 százaléka mezőgazdasági cikk, a természettermékek főként a gabonaműek kivételét befolyásolják. Így 1971-ben Kanadából és az USA-ból vittek be gabonát, az összimport 13 százalékát tette ki, és ter-

meszetesen nem volt lehetőség exportra. A múlt évben viszont 1971-hez képest (1971-ben 0,85 millió, 1972-ben 1,9 millió tonna) megkétszereződött a termelés, így Szíria az évtizedben először exportálhatott kalászosokat.

Ami az iparosítási politikát illeti, 1972-ben öt új üzem indítottak be, 1973. március 28-án — a „forradalom” évfordulóján — pedig további három vállalat kezdte meg termelését. Folyóan a munkálatok a Közel-Kelet legnagyobb vállalkozásán, az eufrateszi gáton is. A szovjet segítséggel épülő létesítmény a kormány szándékai szerint megdupláztatja a nemzeti jövedelmet és 750 millió szíriai font devizát takarít meg. A gát beilleszkedik a harmadik fejlesztési tervbe, amely szerint 1971 és 1975 között a nemzeti jövedelem évi 8,2 százalékos növekedésével számol, s a tervperiódus végére kiegyensúlyozott kereskedelmi mérleget tart kívánatosnak. Ezt az export 27 és az import mindössze 5 százalékos emelkedésével támasztanák alá.

Megfigyelők szerint a terv e tekintetben túlságosan optimista, egyrészt lebecsüli a fejlődőben levő gazdaság gép- és alkatrészigenyét, másrészt túlbecsüli az exportárualapot. (Nagyon valószínű például, hogy a mezőgazdasági természettermékek négy éves ciklikus váltakozása következtében a tervperiódusban még egy mérsékelt mezőgazdasági év lesz.) A terv pénzügyi forrásai sem látszanak hazai alapokból biztosítottak, 2,8 milliárd szíriai fontot, a beruházandó összeg több mint egyharmadát, külföldről kívánja hitelként felvenni. Az iparfejlesztés közepontjában a textilipar, élelmiszeripar, vegyipar és kőolajtermelés áll. A kibányászott kőolajmennyiség 1975-re a jelenleginek csaknem háromszorosa, 15 millió tonnára nő.

Jóslni persze nehéz. Azt azonban nem nehéz észrevenni, hogy a terv feszített koncepciójú, a részfeladatok optimális teljesülése esetén teljesthető csak globálisan. Könnyen elképzelhető, hogy a növekedést az árak emelkedésével kell megfizetni, 1963-as bázison az árhézag 1969-re 114,3, a következő két évben pedig 124,2, illetve 137,4 értékeket érte el. A költségvetést a gazdasági vezetés kiegyensúlyozottnak tervezi, gyakorlatban azonban az államháztartás deficitese, a hiánya a központi banktól felvett hitelek fedezik. Nagy pénzügyi feyelemre lesz szükség, hogy a költségvetési hiányt olyan keretek között tartsák, amely nem ösztönzi az inflációt.

A terv leglényegesebb pontja az, vajon sikerül-e biztosítani a beruházási előirányzatokhoz szükséges tőkét. Több kedvező tényezővel számolhatnak a hatóságok. Az ország külpolitikája az elmúlt években jelentős eredményeket ért el: rendeződött a jordániai—szíriai viszony — megnyílt a határ —, normalizálódtak a kapcsolatok Szaúd-Arábiával, az IPC államosítása miatt kiesett jövedelmet pedig Kuvait pótolta kamatmentes hitellel. A szocialista országok felé irányuló külpolitika legjelentősebb eseménye az 1972 februárjában aláírt szovjet—szíriai műszaki-gazdasági együttműködési egyezmény volt.

G.—L.

A VG JELENTI

- Befejeződött a japán—lengyel gazdasági vegyes bizottság kétnapos ülése. Lengyelország sürgette Japánt, legyen több lengyel árut a kereskedelem kiegyensúlyozása érdekében. Tokió megígérte, több mezőgazdasági terméket vesz és kereskedelmi vállalatai révén segítséget nyújt Varsónak a lengyel árucikknek külső piacokon történő elhelyezéséhez.
- Barber brit pénzügyminiszter elhalasztotta washingtoni útját. Megvárja, míg befejeződik a kormány és a szakszervezetek megbeszélése az inflációellenes program harmadik szakaszáról.
- Az Egyesült Államok megkészenheteti uránellátásait az Euratomnak. A szenátus által jóváhagyott törvény lehetővé teszi az uránium—235 jelenlegi 215 ezer kilogrammos kontingensének felemelését 583 ezer kilogrammra.
- A Koreai NDK új traktorgyárat helyezt üzembe Phenjangtól délnyugatra. Az üzem a koreai hírügynökség szerint egyike a világon a legnagyobbaknak. A kapacitásról nincsenek adatok.
- Példátlannul gyors ütemben emelkednek az árak Japánban. A fogyasztói árak Tokió környékén 12,2 százalékkal haladták meg a tavalyi színvonalat. Ilyen ütemű infláció csak a koreai háború idején jegyezték fel.
- Vámegegyezményt kötött Új-Zéland és Kanada. A két ország megállapodott abban, hogy nem emeli a vámokat a január 3-i szint fölé. Sok árut kedvezményesen lehet a két ország területére exportálni.
- Megérkezett Belgrádba Rahman sejk, Bangla Desh miniszterelnöke. Jugoszlávia az első európai állam, amelyet felkeres. Megbeszélésein szó lesz többek között a jugoszláv—bengáliai kereskedelmi kapcsolatok élénkítéséről is.
- Kötőnek ígérkezik Románia ideai búzatermése. A román hírügynökség szerint a rossz tavaszi időjárás ellenére az ország déli részén néhány napon belül befejezik az aratást.
- Az amerikai megélhetési költségek tanácsa visszautasította az Anaconda és a Kennecott kérését, hogy a rezet és a rézhulladékok vonják ki a jelenlegi árfelagyasztási intézkedések alól. Az Anaconda kérelmét azzal indokolta, hogy fenn akarja tartani készleteinek jelenlegi színvonalát, a Kennecott pedig azzal érvelt, hogy a világgiaci átlagnál alacsonyabb áron kénytelen árulni.
- Az elektromos árammal való takarékosra szólította fel az állami hivatalokat, a magáncégeket és a háztartásokat a japán kormány. Tokió szerint a nyáron energiahiánnyal kell számolni.

Börzecsütörtök

VÁLLALATOK, SZÖVETKEZETEK!

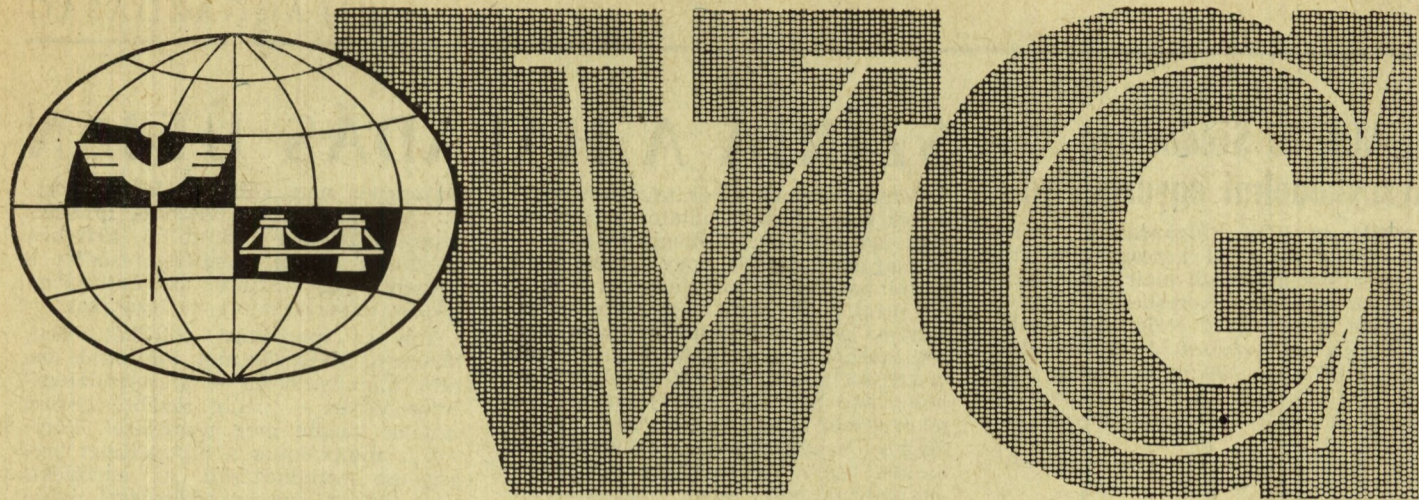
Budapest XIII., Párkány u. 42. sz. alatti

Rézhengerművek gyáregységünket felszámoljuk, eladjuk a gépeket, fogyóeszközöket

Sokszáz fajta gép, alkatrész és anyag vár új gazdára, felhasználóra.

MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN BÖRZENAPOT TARTUNK

a helyszínen reggel 8 és délután 14 óra között, ahol az anyagok megvásárolhatók és azonnal elszállíthatók. Kötelelem, csapágyak, ötvözött acélok, elektromos anyagok, járműgumik és alkatrészek, As-7 típusú szivattyúk, KA 1/III. típusú termoventillátorok, FT 50/65/II. típusú, 120 liter/perc teljesítményű szivattyúk komplett tartalékalkatrész-készlettel és VZ 42/2 típusú (380/220 V, 7,5 kW) villanymotorral, továbbá még sok egyéb anyag várja a vevőt. Kívánságra részletes felvilágosítást ad Deli István csoportvezető mérnök, hét közben a 478-662-es, a börzecsütörtökön pedig a 205-440-es telefonszámon.

VILÁGGAZDASÁG

1973. JULIUS 28., SZOMBAT

V. ÉVFOLYAM, 144. (1146.) SZÁM

INGATAG VALUTAHELYZETBEN

Nehézségek a valutareform útjában

A Húszak bizottságának miniszteri értekezlete a jövő hét elején tartja a tőkés valutarendszer reformjának további haladását szempontjából döntő jelentőségű értekezletét. Általános vélemény szerint kevés a remény a szükséges döntések megszületésére, s így a valutareform körvonalainak kialakítására. A pillanatnyi bizonytalan valutahelyzet nyilvánvalóvá teszi ugyan a reform sürgősségét, de egyszersmind megnehezíti a kidolgozását. Mint már sokszor, a washingtoni valutaértekezlet figyelmét ezúttal is minden valószínűség szerint az aktuális problémák fogják lekötölni. A várható kölcsönös vádaskodások összefüggésében feltehetőleg elsősorban Bonnt veszi célba, amelynek hitelpolitikáját teszik sokan felelőssé a dollár és a font gyengüléséért, a nyugat-európai közös lebegtetés nehézségeiért.

A Húszak csoportjának a valutareform gyakorlati előkészítésével foglalkozó helyettesi bizottsága tisztázta az álláspontokat és olyan pontra jutott el a reform körvonalainak kidolgozásában, amelyen már a miniszterek politikai döntései szükségesek ahhoz, hogy továbblépjünk — mondotta Morse, a helyettesi bizottság elnöke. Nem sok lehetőséget látunk a megfigyelők arra, hogy a miniszterek meghozzák ezeket a politikai döntéseket. A reform minden lényeges pontjában változatlanok a nézeteltérések, például az amerikaiak és a nyugat-európaiak között a konvertibilitás, a fizetési mérleg kiegyensúlyozása, az ipari és a fejlődő országok között pedig, a rendkívüli lehvási jogok és a fejlesztési segélyek összekapcsolása kérdésében.

A pénzügyminiszteri ülés „munkaértekezlet” jellegű lesz, a nyilvánosság kizárásával folyik és utána nem adnak ki közleményt. Ha megegyezésre vezet, akkor a helyettesek szeptember 5-én és 7-én Párizsban konkrét formába öntik reformjavaslatukat.

A Washingtonban összegyűlő pénzügyi vezetők vitáinak középpontjában a reform távlati kérdései helyébe minden valószínűség szerint az aktuális problémák fognak tolnakodni. A Reuter-

iroda pénzügyi szerkesztőinek értesítése szerint éles bírálat fogja érni a bonni kormány hitelpolitikáját, amelyet az angol font devizapiaci zuhanásáért, a dollár újabb gyengüléséért és a nyugat-európai valuták közös lebegésében mutatkozó nehézségeket felelőssé tesznek. Az NSZK-ban a kormány hitelkorlátozásai miatt a pénzügyi kamatok szintje felszökött (a napi pénzért tegnap évi 35—38 százaléknak megfelelő kamatot fizettek, ami az 1929-es nagy válság óta úgyszólván példátlan). Elsősorban ezért marad a márka a legkapósabb nyugati valuta, és ez a fő oka annak, hogy a vele együtt lebegő valuták csak egyre jelentékenyebb intervenciók vásárlások segítségével tarthatók a „kigyón” belül.

A devizapiaci szakértők nagy része valószínűnek tartja, hogy Bonn kénytelen lesz a márkát különválasztani a közös lebegéstől, sőt ismét felértékelni. Nyugatnémet bankkörökből olyan hírek terjedtek el a londoni devizapiacra, hogy a bonni kormány elvben már el is határozta a legalább 5 százalékos felértékelést. (A Bundesbank szóvivője ezt természetesen sietett megcáfolni.) Bonnból és Frankfurtban a jelek szerint ragaszkodnak ahhoz,

hogy az inflációt hitelpolitikai eszközökkel fékezzék meg, de ennek súlyos kihatással vannak más valuták helyzetére — mondják elsősorban Londonban. Meg nem erősített hírek szerint a brit kormány már hivatalosan is tiltakozott az NSZK-nál.

Londont cselekvésre kényszerítette az angol font gyengülése: a Bank of England 9 százalékról 11,5 százalékra emelte minimális kölcsönkamatát. Ezzel kérdésessé tette a célul kitűzött évi 5 százalékos expanziós ütem elérését — bár Barber pénzügyminiszter ezt tagadja.

Párizsban is gondot okoz a márka erősödése. Jellemző a kereskedelmi kamara elnökének nyilatkozata. *Laubard* kijelentette: a márka drágulása exportelőnyhöz juttatja ugyan Franciaországot, de idővel az inflációs irányzat erősödésére, a francia gazdaság gyengülésére vezet. Orvoslásul a nyugat-európai országok valutauniójának megvalósításán kívül a szocialista országokkal folytatott árucserre fejlesztést ajánlja.

A franciák szemében azonban egyelőre változatlanul a dollár a fő bűnös. Az Egyesült Államokba irányuló francia export lassulása és idővel várható visszaesése, s ezzel párhuzamosan az amerikai tőke franciaországi befektetésének csökkenése, ami a dollár hanyatlásának elkerülhetetlen következménye, visszaeséssel és munkanélküliséggel fenyegeti Franciaországot. Értelhető, hogy *Giscard d'Estaing* egyetlen alkalmat sem szalaszt el annak hangsúlyozására, hogy vissza kell állítani a márciusban elhatározott frank—dollár paritást. Ez a francia álláspont szerint Washington kötelessége.

Miközben a nyugat-európai fővárosokban a devizapiaci válság köti le a figyelmet, Washington hivatalosan fenntartja a közönyösségnek legalábbis az álarcát, ezzel tápot adva annak az elterjedt véleménynek, hogy szándékosan szítja a válságot, mert ennek révén kereskedelmi előnyökhöz juthat és szétrobbanthatja a nyugat-európai valuta-egységműködést. Bármilyen tetszős ez az elmélet, meg kell jegyezni, hogy az amerikai kereskedelmi mérleg javulásának tempója igen lassú. A nyugat-európai tőke beáramlása, amit a dollár hanyatlása ösztönöz, az optimista becslések szerint is legfeljebb egy milliárd dollár lehet az idén, szemben a tavalyi alig 200 millióval. Ha ezt összevetjük a központi bankok tartalékaiban levő és az euródollár-piacra ellenőrizhetetlenül kóválygó 100 milliárdos dollártömegekkel, nehezen tehetősebb fel, hogy Washingtonban komoly eredményeket várjanak a dollár paritásának hanyatlásától. Annál valószínűbb, hogy az amerikai kormány valóban igyekszik tétó alá hozni a valutareformot, s annak keretében talán hajlandó lesz a dollár konvertibilitásának legalább részleges helyreállítására, a tartalékokban levő dollárkövetelések „konszolidálására” is.

A jelek szerint ebben az irányban igyekszik befolyást gyakorolni a valutareformok másik főszereplője: Japán. A tokiói pénzügyminisztériumban aggodalmat okoz Nyugat-Európa hajthatatlansága és Washington téltésége egyaránt. Az AP-DJ értesülése szerint, a japán pénzügyminiszter Washingtonba követtíteni szándékosan az USA és Nyugat-Európa között, de maga nem akar kezdeményezni. Mindkét felet arra szeretné rábeszélni, hogy tegyen engedelmességet.

Kicsi japán pénzügyminiszter felfogása — amely találó tömörségével alkalmas arra, hogy ennek az áttekintésnek befejezésül szolgáljon — az, hogy a valutarendszer reformjának késlekedése ösztönzi a menekülést a papírvalutától a reálértékekbe, ez viszont tovább erősíti a nyersanyaghiány miatt világszerte amúgy is aggasztó inflációs tendenciát. Úgy véli, hogy a pénzügyi nagyhatalmak vezetői nincsenek eléggé tudatában a jelenlegi helyzet veszélyeinek.

NAPRÓL NAPRA

- ◆ BONYOLULT SZAKASZBA JUTOTT A GENFI GATT-ÉRTEKEZLET. A világereskedelmi tárgyalásokat előkészítő megbeszéléseken nem tudták a pénteki határidőig végleges formába önteni a tokiói tárgyalásokra előkészítendő deklarációt. A fejlődő országok azt kívánják, hogy a dokumentum ölelje fel kívánságaikat. A fejlett államok között viták vannak a mezőgazdasági politikáról, a kereskedelmi és pénzügyi tárgyalások közötti kapcsolat formájáról.
- ◆ HOSSZÚ LEJÁRATÚ FRANCIA—SZOVJET EGYÜTTMŰKÖDÉSI PROGRAMOT ÍRTAK ALÁ. A Jobert külügyminiszter moszkvai látogatása alkalmából aláírt dokumentum rendkívül sokrétű együttműködést irányoz elő a két ország között a következő évtizedben.
- ◆ MÉG MINDIG TÜLFÜTÖTT A NYUGATNÉMET GAZDASÁG. A gyors expanzió változatlanul magas, jelenleg 7,3 százalékos inflációval párosul. A drágulás elleni harc és a valutáris bizonytalanságok könnyen lassíthatják az expanziót, bár ennek a gazdasági minisztérium szerint eddig még semmi jele sincs.
- ◆ ÚJABB NAGY DÁN MEGRENDELÉST KAPOTT A MAGYAR KÁBEL MŰVEK. A Christensen cég 20 kilométer Roundal kábelt vásárolt. Az üzlet a speciális magyar gyártmány „karrierjének” fontos állomása. Több más ország is érdeklődik a termék iránt s ezért a vállalat hitelt kért új beruházásokra.
- ◆ A VILÁG AZ IDÉN REKORD BÚZATERMÉST TAKARÍTHAT BE. A Nemzetközi Búzatanács közlése szerint Kínát leszámítva az idei termés 12 millió tonnával több lesz mint a tavalyi 321 millió tonna.

OLAJKINCÉS ÉS GAZDASÁG

A termelők és fogyasztók eltérő koncepciói

A világ legnagyobb olajexportáló országai tegnap figyelmeztetést intéztek a fejlett tőkésországok címére, hogy olajkincsüket saját gazdaságfejlesztésük szolgálatába akarják állítani. A Kőolajexportáló Országok Szervezete (OPEC) határozata egyúttal óva inti a fogyasztó országokat mindenfajta koncertált akciótól, amely a szervezet ellen irányul, mert az — úgy mond — „súlyos következményekkel” jár a világgazdaságra. A brüsszeli bizottság egy nappal korábban tette közzé energiapolitikai javaslatát, amelyeknek egyik pontja éppen a fő olajfogyasztó országok egységes politikájának kialakítása a termelő országok állandó áremelésének a megállítására.

Bécsben tegnap hozták nyilvánosságra az OPEC június 27-én és 28-án tartott 34. konferenciájának a határozatát, amelyet a közlajkiutermelést és kereskedelmet a közélettel együtt a szervezet valamennyi tagállamában ratifikáltak. A határozat lényeges eleme az olaj és az OPEC-országok gazdaságfejlesztésének összekapcsolása. A szervezetnek nemcsak a nyersolaj „igazságos értékét” tükröző árak elérésére kell törekednie — hangsúlyozta a határozat —, hanem a kőolajkiutermelést és kereskedelmet össze kell kapcsolni a gazdaságfejlesztési elképzelésekkel, és mindenekelőtt arra kell törekedni, hogy az olajért nagyobb részt kapjanak a fejlett technológiából, illetve a tőkésországok piacából. A határozat nem szól arról, miként akarják ezt a gyakorlatban megvalósítani, de a szervezet több vezetőjének korábbi nyilatkozatából arra lehet következtetni, hogy olajukat csak azoknak a tőkésországoknak hajlandók átadni, amelyek a gazdaság más szektoraiban termelt árucikkeiket is megveszik.

A szervezet az egy hónappal ezelőtti konferencián bizottságot állított fel *La Salvia* venezuelai bányauji miniszter vezetésével, amelynek feladata az energiafogyasztó országok figyelemmel kísérése. A latin-amerikai ország képviselői gyakorta panaszkodtak amiatt, hogy energiaforrásaik kimerülőben vannak. A fejlett ipari országok elzárják más termékeik előtt a piacot s így a venezuelai gazdaságot a jelenlegi fejlettségi színvonalon konzerválják. De vonatkozik ez a megállapítás az OPEC többi tagállamára is, talán az egyedüli Irán kivételével.

Az OPEC határozatának második pontja foglalkozik az olajtermelő és fogyasztó országok kapcsolatával. Hangsúlyozza: az ipari országok minden olyan törekvése, amely a szervezettel szembeni egységes fellépést célozza, az eddigi „stabil kapcsolat” megromlását vonja maga után, sőt ha a fogyasztók fellépése az OPEC hátrányára történik, közvetlen konfrontáció eredményezhet, amely súlyos kihatásokkal lehet a világ gazdaságára. Megfigyelők szerint ez a figyelmeztetés burkolt fenyegetés és kiterjed arra is, hogy szükség esetén lelassítsák az olaj szállítást a szervezettel szembehelyezkedő fogyasztók körzetekbe.

A határozat egyik figyelemre méltó megállapítása, hogy erősíteni kell az együttműködést az olajimportáló fejlődő országokkal, és ilyen formában is közvetett támogatásban kell részesíteni ezekben az államoknak gazdaságfejlesztési törekvéseit. A határozat végezetül megjegyzi, hogy társult tagként felvették a szervezetbe Ecuadorot.

Az olajexportáló országok egy hónappal ezelőtti fogalmazták meg a tegnap nyilvánosságra hozott dokumentumot, amely erősen szövecseng a brüsszeli bizottság tegnapelőtti nyilvánosságra hozott olajpolitikai javaslataival. Úgy tűnik, mintha az OPEC-határozat válasz lenne a brüsszeli javaslatokra, de ha igen, úgy ez, csak a tartalmat illetően érvényes.

Az EGK kilenc tagállamának kormánya elé terjesztett bizottsági javaslat

Jugoszlávia: import az árdragítás ellen

A jugoszláv kormány újabb 200 millió dollár értékű importengedélyt hagyott jóvá főként fogyasztási cikkek, félkész termékek és mezőgazdasági gépek beszerzésére. Hasonló céllal korábban már elfogadtak egy 80 millió dolláros keretengedélyt.

A most jóváhagyott 200 millió dollárért beszerzendő termékeket augusztus 8-án ismertetik részletesen — közölte *Stojanovic*, a kormány tagja, aki elmondta még, hogy az import elsődleges célja a zöldség- és gyümölcsárak spekulációs drágításának megakadályozása. (AP-DJ)

három fő témára terjed ki: az importáló országok egymás közötti kapcsolataira, az olajexportáló országokkal való kapcsolatokra, és az olajtermékek közös piacának létrehozására. Konzultációkat kell tartani az importőr országoknak, tehát az Egyesült Államoknak, Japánnak és a Közös Piacnak, hogy elejét vegyék a „hasztlan és költséges” konkurrenciának, amely a nyersolajért folyik és minduntalan újabb lehetőségeket ad az OPEC tagállamainak az olajárak emelésére — hangsúlyozza a brüsszeli bizottság.

A javaslatokat a Közös Piac energiaügyi miniszterei az októberi ülésükön vitájták meg. Előreláthatólag nagy összecsapásokra kerül sor, mert a brüsszeli bizottság indítványai aligha tesznek eleget a francia követeléseknek, amelyek szerint első lépésben ki kell dolgozni az EGK egységes energia- és olajpolitikáját és csak ezt követően érdemes az EGK-n kívüli térségekkel az energiapolitikát egyeztetni.

A brüsszeli bizottság szerint meg kell határozni az olajexportáló országokkal való együttműködési megállapodások formáját. Elsősorban Kuvaitról, Iránról és Algériáról van szó, mert ezek mutatják a legnagyobb hajlandóságot, hogy a Közös Piacok olyan kereskedelmi kapcsolatokat építsenek ki, amelyek kereset részét alkotja a nyersolaj is. A kilenc közös piaci tagországnak rendszeresen tájékoztatnia kell egymást olajipari beruházásairól, importjükről és esetleges olajtermék-exportjükről. E célból fel kell állítani a brüsszeli bizottság keretén belül egy kőolaj- és földgáz-bizottságot — javasolja a tervezet.

Irán tagja ugyan az OPEC-nek és a szervezet határozataitohoz is tartani szokta magát, mégis bizonyos fokig külön utat választott. Teheti ezt viszonylagos gazdasági fejlettségénél fogva és a vezető tőkésországokhoz fűződő szoros kapcsolatai révén. Ennek a különutas politikának a legújabb megnyilvánulása az iráni állami olajvállalat (NIOC) és az amerikai *Ashland Oil* szerződése. Ennek keretében a két vállalat 50—50 százalékos részesedéssel termeli ki az olajat Irán területén, majd finomítja és értékesíti az Egyesült Államokban. Ez a fajta megállapodás más amerikai cégek részéről is követendő példa lehet — hangsúlyozza a Washingtonban tartózkodó iráni sa.

A tőkés világban jelentkezett energia- válság-jelek összefogásra készítettek több bankot is. Londonban *International Energy Bank* néven közös pénzügyi kezdeményezésre létre, amelynek fő feladata a különböző energetikai kutatások finanszírozása. A bank alapítókjéhez a londoni *Barclays Bank*, továbbá még egy-egy angol, kanadai, amerikai, francia és luxemburgi pénzintézet csatlakozott. Elsőként az északi-tengeri, az alaskai, valamint a kanadai és amerikai partok mentén folyó kutatások finanszírozásához akarnak hozzájárulni.

V. A.

Éles nézeteltérések a genfi GATT-konferencián

A tokiói konferencia elé terjesztendő politikai deklaráció szövegének harmadik változatában sem tudtak megegyezni a szeptemberi GATT-értekezlet előkészítő genfi tanácskozásán. Pénteken járt le a határidő, de a több, mint 80 országból érkezett küldöttek között olyan éles véleményeltérések voltak, hogy nem tudták a szövegben megállapodni. Ellentétek vannak a fejlődő és a fejlett országok között, de sok a nézeteltérés a fejlett államok között is.

A fejlődő országok egy csoportja, Chilével az élen, jól értesült források szerint ragaszkodik ahhoz, hogy a nyilatkozat keményebb megfogalmazásban adjon hangot érdekeiknek. A fejlett államok eddig ellenállást tanúsítottak a

követeléssel szemben. A fejlődő országok a genfi tárgyalások sikerétől tették függővé részvételüket.

Az Egyesült Államok, az EGK és Japán nem találta meg a közös nyelvet a mezőgazdasági problémák megközelítésében. Abban is ellentétek vannak, hogyan kapcsolják össze a tárgyalásokat a nemzetközi pénzügyi reformmal. Az előkészítő bizottság ma ismét ülést tart, de a kompromisszumos megoldástól a küldöttek — vélik a megfigyelők — még nagyon távol vannak. Sokan attól tartanak, hogy a deklarációt végül is megrövidítik, és a felmerült vitás pontokat a tokiói értekezletnek kell majd megtárgyalnia. (Reuter)

Brüsszeli kommentár Thorn közléseihez

Bonn üdvözli a moszkvai kezdeményezést

Thorn luxemburgi külügyminiszter — mint előző számunkban jelentettük — moszkvai sajtóértekezletén bejelentette, hogy a vezető szovjet kormányfőirakkal folytatott tárgyalásai során úgy értesült: a KGST hajlandó kapcsolatba lépni a Közös Piacsal.

A brüsszeli bizottság szóvivője az értesülést kommentálva kifejtette: az EGK kész arra, hogy tárgyaljon a KGST-vel. A bizottsághoz közelálló források szerint jöllehet a KGST-től még nem érkezett megkeresés, a moszkvai közlés nem jelent nagy meglepetést — írja a Reuter brüsszeli tudósítója.

Egyelőre még nem látható tisztán — jegyzi meg az AP-DJ tudósítója —, milyen szinten történhet meg a kapcsolatok felvétele. Ami a brüsszeli bizottságot illeti, az terve vette, hogy a következő 18 hónap folyamán új egyezményekről tárgyal a kelet-európai országokkal, amelyek felváltanak az egyes KGST-országok és az egyes közös piaci országok közötti — időközben érvényüket veszítő — megállapodásokat.

Az NSZK kormánya a bonni keleti politika sikerének tekinti azt a bejelentést, hogy a KGST kész a Közös Piacsal való tárgyalásokra — jelenti az AFP bonni tudósítója. Közli, hogy *Grünevald*, a kormány szóvivője hangsúlyozta: kormánya üdvözli az elhatározást és a benne kifejezésre jutó, már hosszabb ideje érlelődő új nézeteket. A nyugatnémet kormány ebben „a kelet-nyugati kapcsolatokat normalizálásának újabb lépését” látja.

A *Financial Times* pénteki száma cikkben foglalkozik a két kereskedelmi csoportosulás kapcsolatfelvételének lehetőségével — közli lapunk *Londoni tudósítója*. Az a körülmény, hogy *Fagygyejev*, a KGST főtitkára személyében megbízottat jelölték ki a tárgyalásokra, az EGK fokozatos elismerésének egyik logikus lépése — hangsztatja az újság. A KGST szándékaira vonatkozóan — folytatódik a cikk —, az egyedüli jelzés Kozsigin miniszterelnök Thorn előtt tett kijelentése, amely szerint az együttműködés pénzügyi, vámjellegű és beruházásokat érintő problémákra terjedhet ki.

Sajtótájékoztató a kurszki kombinát építéséről

A szovjet kohászat előtt álló feladatokról

Moszkvai tudósítónktól:
A szovjet tervezőirodák már hozzá- kezdték a kurszki mágneses anomáliá- ra épülő kohászati kombinát tervezési munkálataihoz — mondta Voronov ko- hászati miniszterhelyettes moszkvai sajtótájékoztatóján. A szocialista or- szágok közül eddig Csehszlovákia, Len- gyelország és Magyarország jelezte ér- dekltségét az évente 15—20 millió tonna acélt előállító kombinát megva- lósításában, s most Bulgária hasonló bejelentésre készül. A szakemberek valószínűleg még az idén végeznek a tervezési munkákkal, és ezt követően megindulhatnak az érdemi tárgyalá- sok a KGST-országok részvételéről.
Maga az építkezés előreláthatólag 1976-ban indul meg. A nyersvasgyár- tás 1980-ban kezdődne, az első acélt pedig — a tervek szerint — 1982-ben csapnának és 1984-ben pedig megin- dulna a hengeremű. A nagyszabású be- ruházási program gazdaságossága meg- haladja az iparág eddigi mutatóit, az átlagnál lényegesen alacsonyabb ön- költséggel tud termelni. A műszaki korszerűséget szolgálja, hogy tárgyalá- sok folynak nyugatnémet cégek rész- vételéről. A vasércből közvetlenül vas- pelletet előállító munkafolyamatot az NSZK-ban már sikeresen kipróbálták, ha nem is ilyen nagy méretekben. Ha- sonlóképpen korszerű és gazdaságos el- járásra tett ajánlatot néhány amerikai cég is. Az Egyesült Államokban már sikeresen megvalósították a termelés- ben a felajánlott technológiát, mégpe-

dig a kurszkihoz hasonló nagyságren- dű kombinátban.
A kurszki nagyberuházás nem borítja fel azokat az elképzeléseket, hogy a ko- hászatban a Szovjetunió nyugati terü- letei helyett az északi és keleti vidé- kek fejlesztését kell gyorsítani. A Szov- jetunió — folytatta Voronov — jelen- leg abban a kedvező helyzetben van, hogy a telepítés helyét csak másodsor- ban határozza meg a nyersanyagelő- hely. Az ország valamennyi részén gaz- dag készletekre bukkantak. A jövőben tehát nagy lendülettel folyik majd Ka- réliában és Krasznajarszk északi kör- zetében is az acélkohászat fejlesztése. A kombinátok termelési profilját is inkább a helyi szükségletek határozzák meg. Nyilvánvaló, hogy valamennyi üzem készíti majd azonos termé- keket, de a különböző célú acélszer- kezetek termelési nomenklatúráját a környezet igényei határozzák meg.
A kohászat előtt álló feladatokról szólva a miniszterhelyettes elmondta, hogy a kilencedik ötéves tervben a termelést 70 százalékkal akarják nö- velni. Erre 18 milliárd rubel áll ren- delkezésre. A növekedési ütem évente 6,1 millió tonna acélnak felel meg, s ez körülbelül 20 százalékkal haladja meg a nyolcadik ötéves terv hasonló mutatóját. A Szovjetunió tavaly 125 millió tonna acélt termelt, és ezzel a világon az első helyen állt. A követ- kező évek feladata ezért most már egyre inkább a minőség és a válasz- ték javítása.

Japan bank a jen-övezet tervéről

Még nem ért meg a helyzet a „jen- övezet” kialakítására — állapítja meg az oszakai Sanwa Bank tanulmánya. A bank szerint Japánnak először köl- csönössé és előnyössé kell tennie a kapcsolatait, gyors és látványos gazda- sági növekedésének kedvező hatását éreztetnie kell a környező országokban is. Csak azután lássanak hozzá a valu- tásis közösség kialakításához.
A jen-zóna hívei azzal érvelnek, hogy ennek megalakítása megelőzné az árfolyamgidozásokból eredő vesztesé- geket, és a jent nemzetközi valutává tenné, amelynek szerepe arányos Ja- pán gazdasági erejével. A Sanwa je- lentése azt mondja, hogy a jelenlegi körülmények között a jen-övezet csak a már jól ismert klisé ismételné: egy fejlett ország vezető szerepét a fejlődő országok csoportja felett. „Ilyen hely- zetben legfeljebb az ellentétek kiéle- ződése várható.”
Az oszakai bank jelentése a továb- biakban azzal foglalkozik, hogy a délkelet-ázsiai országok legtöbbje szá- mára az Egyesült Államok jelenti a legnagyobb exportpiacot és éppen ezért ezek nagy mértékben függenek a dol- lártól. Pillanatnyilag a helyzet még nem teszi lehetővé, hogy Japán és a többi ázsiai ország függetlenítse magát az amerikai valutától — szöge- zi le a Sanwa jelentése. (Kyodo)

Új nevek Madridban

Hétfőn Franco tábornok országlásá- nak tizenhatodik kormányát alakították meg a spanyol fővárosban. A lista 11 új nevet tartalmaz, kimaradt az új kabinetből Lopez Bravo, Monreal Luque és Fontana Codina, a külügyi, a pénzügyi és a kereskedelmi tárca volt vezetői és közismert Opus Dei szimpatizánsok. Falangista miniszterek kerültek az építésügy és az igazságügy élére a korábbi liberális technokraták helyett, az új miniszterelnök-helyettes Iocuat-Fernandez Miranda — ő egy- ben a Falange főtitkára is. Mindez arra mutat, hogy az új kormány elő- jétől jobbra helyezkedik el. A technok- raták — 1969-ben éppen Carrero Blanco juttatta őket a kulcsárcokhoz — süllydtek pedig csökkent, a falang- istáké pedig nőtt, azonban az új ad- minisztráció is a két irányzat jelenléte jellemző.
Az 1959-ben létrehozott hatalmas struk- túra tehát nem változott meg, csak a belső erőviszonyok módosultak. Akkor léptették be ugyanis a liberális tech- nokratákat az államigazgatásba, fő fel- adatukként a stabilizációs terv végre- hajtását jelölve meg. A terv sikere óta — mely megkezdte Spanyolország gaz- dasági elzárkózásának felszámolását — a gazdaságirányítás hagyományosan a kezükben volt, megbízásuk arra szűlt, hogy a gazdasági növekedés magas ütemek fenntartásával igyekezzenek a belső társadalmi feszültségeket csök- kenteni. Ezt a célt az Opus Dei-csoport — a 60-as évek — a „fejlesztési évtized” — alatt elérte, azonban pozíciói soha nem voltak olyan erősek, hogy a cso- port képviselői a belpolitikai élet meg- határozásában főszerepet kaphattak volna. Az új kormány ebben a tekint- tetben is hagyománytisztelő. Míg a po- litikai tárcák képviselői közismerten konzervatív beállítottságúak, a gazda- sági miniszterütemek élén Lopez de Letona iparügyi és Allende mezőgazda- sági miniszter — kik tárcájukat meg- őrizték — garanciát jelentenek arra, hogy a viszonylag liberális belgazda- sági politika lényegesen nem változik.
Az elmúlt évtizedben majdnem min- den gazdaságpolitikus karrierje kapcsol- dott a Laureano Lopez Rodo által vezetett tervbizottsághoz. A kormány új tagjai közül néhányan szintén kö- zeli munkatársai voltak a tervezési kormánybiztosnak, akik egy időszakra sok megfigyelő Spanyolország tényleges miniszterelnökének vélt. Így az új ke- reskedelmi miniszter, Cotruelo Sen- dagorta — a II. fejlesztési terv idején a tervbizottságban Lopez Rodo helyet- tese volt és az új tájékoztatási és ide- genforgalmi miniszter nevével is talál- kozhatunk a III fejlesztési terv anyag- gai között, mint a városi közlekedés és szolgáltatások bizottsága alelnöké- vel. Mindez persze egyáltalán nem je- lent azt, hogy például Fernando Linan y Zafio maradéktalanul egyetértene Rodóval, akit a kormányban az Opus Dei-csoport vezetőjének ismernek. Li- nan minisztert éppen ellenkezőleg a parlamenti demokrácia meggyőződéses ellenfelekként tartják számon — ko- rábbi munkahelye a belügyminiszte- rium —, így minden bizonnyal vitatni fogja néhány technokrata liberális né- zeteit. (Az ilyen és ehhez hasonló ter- minológiákat persze szigorúan a mad- ridi környezetbe kell behelyezni, hisz ugyanaz a „liberális” nézet egy pol- gári demokráciában esetleg már csak a szélsőjobbhoz kaphatna helyet.)
Rodo mindenesetre továbbra is meg- maradt a kormányban, de a gazdasági csúcsminiszterség helyett most a kül- ügyi tárcát foglalja el — erre a helyre mindenképpen a fejlett tőkésországok számára elfogadható liberálisit kellett tenni —, így befolyása a belgazdaságra érezhetően csökken majd. Utódja vi-

szont — Martinez Esteruelas a Falan- geből — aligha fogja azt a tekintélyt élvezni a gazdasági minisztériumokkal szemben, mint elődje. Lopez Rodo leg- valószínűbb utódjának pillanatnyilag az új pénzügyminiszter, Antonio Barrera de Irimo látszik, aki megelőzően sike- resen vezette a Compania Telefonica állami telefontársaságot. Az új minisz- ter feltehetően élesebben foglalkozik majd a spanyol gazdaság — különösen az ipar — strukturális átalakításával, politikájában nagyobb szerepet kap a hatékonyság és gazdaságosság javítása, mint elődje alatt. Szerepe tükrözi, hogy a spanyol gazdaság befektetési extenzív fejlődési szakaszát, az intenzív perió- dusra való áttérés viszont módosításo- kat követel a gazdaságpolitikában is. A nem gazdaságosan termelő üzemek kiszűrésére valószínűleg Irimo is az importversenytesítést tartja a legtha- tosabb eszköznek, e politika keretét ké- pesheti az arendelet — még az előző kormány utolsó napjainak terméke —, amely 99,9 százaléki liberalizálja az iparcikkek bevitelét és jelentős váms- csökkentéseket is irányoz elő. (A fo- gadtatás persze nem volt egyhangúan pozitív, az érintett termelőkön kívül sok kereskedelempolitikus is elutasítja a rendeletet, mivel szerintük egyoldalú előnyadással Spanyolország érzékeny hátrányt szenved magának a közös piaci tárgyalásokra.)

Valutapolitikájában az új pénzügy- miniszter várhatóan bátrabban mer majd költeni, erősebben nyúl hozzá a jelenleg több mint 5,5 milliárd dollá- ros — minden nemzetközi szervezet szerint abnormálisan magas — tartal- lékhoz. A 60-as években a valutapolit- ica a fizetési mérleget koncentrált, a peseta belső értékét áldozták fel a külső kedvéért. Irimo most, hogy a fi- zetési mérleg középtávon szilárdnak tűnik, határozottabban bánhat a belső inflációval, az áruk szélesebb körű el- lenőrzése is elképzelhető. Irimo lesz talán az első spanyol pénzügyminiszter, aki adópolitikai stratégiával rendelke- zik, korszerű adórendszert vezet be.
Mindezek következtében nagyon való- színű, hogy a közeljövőben napvilágot láthat a második stabilizációs terv, amely azonban alapvetően a belgazda- ságot fogja érinteni.

Külgazdasági téren Spanyolország fő jelszava továbbra is az „európai el- hivatottság”, a közös piaci csatlakozás lesz. A kérdés fontosságát jelzi, hogy nagykövetként a brüsszeli bizottsághoz Lopez Rodo volt külügyminiszter ke- rült. Figyelemre méltó azonban, hogy Bravo Ullastrest, az 1959-es gazdaság- politikai reformok egyik iniciátorát váltotta fel, ki sok nyugat-európai or- szágban a legfogadhatóbb tárgyaló- partnernek számított. Carrero Blanco kormányának kinevezése előtt sokan számítottak Madridban arra, hogy a jobboldali miniszterek ellensúlyaként Ullastrest visszakérül a kabinetbe. A jelek szerint azonban a volt kereske- delmi miniszter egyelőre nem kapott fontosabb állami tisztséget.

Nem kétséges, az előzőekben vázolt gazdaságpolitikai koncepció megköny- nyít Spanyolország gazdaságának adaptációját a Közös Piachoz, azonban sok megfigyelő véli úgy, hogy az új kormány a megelőzőnél kevésbé elfogadható a Kilencek számára. Ennek fő oka, hogy a belpolitikai demokratiz- zációk esélyei meglehetősen kicsik egy olyan miniszterelnök esetében, aki számára Spanyolország három ellen- légsége létezik: a kommunizmus, a po- litikai pártok és a liberális demokrácia.

G. Gy.—L. P.

Meghiúsult fúzió Londonban

Londonban bejelentették, hogy nem egyesül a Slater Walker beruházási bank és a Hill Samuel bankház. A fúzióval a világ egyik legnagyobb ke- reskedelmi bankháza alakulhatott volna ki másfél milliárd font sterling vállalati vagyonnal, hatalmas spekulációs le- hetőségekkel.
A néhány hónappal ezelőtt bejelentett egyesülésnek már a pusztá híre is emel- te a két bank részvényeinek árfolyamát, és mielőtt közzétették volna, az egyes- ülésből nem lesz semmi, ismét meg- számlálhatatlan részvény cserélt gazdát.
A fúziót a kormány monopóliumel- lenőrző bizottságának kellett volna jó- váhagynia. A City azonban ellenzte a beavatkozást, és a kormány sem látta ennek szükségét. Az egyesülési határo- zatot maga a két cég vonta vissza azzal az indoklással, hogy a két bankház ve- zetői között munkastilus-különbségek vannak.
A kormány tartózkodó magatartásá- ban valószínűleg szerepe volt, hogy Peter Walker, a kereskedelem- és ipar- ügyi csúcsminiszterium feje a Slater Walker cég alapító tagja volt. Termé- szetesen kilépett a vállalatból, amikor miniszteri tárcát kapott. (MT)

Walker bonni megbeszéléseiről

A brit kormány üdvözlölné a nyugat- német ipar befektetéseinek növekedé- sét Angliában — mondta Walker brit kereskedelmi és iparügyi csúcsminisz- ter. Egnapos bonni látogatása befejez- tével tartott rövid sajtótájékoztatóján azzal indokolta ezt, hogy a nyugat- német ipari beruházások növekedése ellensúlyozná a jelenlegi egyoldalú áramlást, azaz a brit cégek NSZK-beli gyarapodását.
Walker az NSZK fővárosában meg- beszéléseket folytatott Friderichs gaz- daságügyi miniszterrel, a minisztérium több vezető képviselőjével és Apel kül- ügyminisztériumi államtitkárral. A megbeszéléseket — írja a Reuter-iroda — messzemenő megegyezése kísérte olyan kérdésekben, mint a Közös Piac energiaügyi és regionális politikája, va- lamint a küszöbönálló GATT-tárgyalá- sokon követendő politika.
Anglia úgy tekint az NSZK-ra mint a brit export óriási meg kihasználatlan elhelyezési piacára — mondta Walker, s hozzáfűzte, hogy még nincs megelé- gedve az NSZK-ba irányuló angol ki- vitellel, főként a fogyasztási javak szektorában vannak még kiaknázatlan lehetőségek.

Lebeg a singapore-i és a malaysiai dollár

Huszonnygy órán belül két távol-ke- leti ország, Singapore és Malaysia je- lentette be, hogy nem támogatja tovább az amerikai dollár rögzített paritását, azaz lebegtetni saját valutáját. Először Singapore-ban tették meg ezt a lépést azért, hogy megállítsák az amerikai dollár beáramlását az országba. A kor- mány eddig intervenciók vásárlásokkal biztosította az amerikai valuta értékét az alsó intervenciók ponton (2,4805 sin- gapore-i dollár). A lebegtetés bejelenté- sét követően az amerikai dollárt 2,35—2,37 singapore-i dollárért jegyez- ték a legnagyobb bankokban.
Malaysia első reakciója az volt, hogy június 21-re felfüggesztett minden de- viauzügyletet, majd ekközben bejelentette, hogy csatlakozik Singapore-hoz és nem támogatja tovább az amerikai valutát. A malaysiai gumipiacon is megállt az élet és a gumikereskedők nem tudtak semmifajta árat megjelölni. A tőzsdén általános volt a nyugalom, az áruk azonban lefelé tendálnak. A gumipiaci csendről érkező hírek mellett a Reuter idéz egy Kuala Lumpur-i sajtójelentést, amely arról számol be, hogy Kína 100 ezer tonna gumit vásárol Malaysiától 170 millió malaysiai dollárért. Mint a Straits Times című malaysiai lap írja, a múlt héten Pekingben kötötték meg az üzletet.

A VG JELENTI

- Amery brit külügyminiszter-helyet- tes hivatalos látogatásra Romániába utazott. Bukaresti tárgyalásainak kö- zéppontjában az európai biztonság és több bilaterális kérdés, elsősorban a gazdasági és kulturális együttműködés szerepel.
- Malaysia lengyel hajók vásárlásá- nak a lehetőségét tanulmányozza. Már elő is terjesztette kívánáslistáját, amelyben cseppfolyósított földgáz szállítá- sára alkalmas tartályhajók és mély- tengeri halászhajók szerepelnek. A vég- leges döntést a lengyelek árajánlatai- tól és a szállítási idejétől teszik függővé.
- Az NDK Transportmaschinen kül- kereskedelmi vállalata tejtöltő berende- zéseket vásárolt a svéd Tetra-Pak vál- lalattól. A gépeket a berlini Milchhof vállalatban helyezik üzembe.
- Jugoszláviának nincs szüksége az idén külföldi búzára. Hivatalos belgrádi körök szerint az idei búzatermés 4,85 millió tonna lesz, 0,35 millióval több mint tavaly, holott a bevetett terület 250 ezer hektárral kisebb a tavaly- nál. Ezek mellett Jugoszláviában az idén több mint 100 ezer tonna rozst taka- rítanak be.
- A japán exportárak indexe május- ban rekordszintre emelkedett — jelen- tette be a tókioi központi bank. Az 1970. évi bázison számított index 102,6 pontra nőtt az áprilisi 101,3 pontról. Az index 1971 júliusában 101,7 ponton állt.
- A Délkelet-ázsiai Országok Szerve- zetének (ASEAN) speciális bizottsága megkezdte háromnapos tanácskozását a Fülöp-szigeteken a térség semlegesí- téséről. A bizottság munkájában Indo- nézia, Singapore, Malaysia, Thaiföld és a Fülöp-szigetek képviselői vesznek részt. A tervezett semleges övezet Bur- mára, Kambodzóra, a VDK-ra, Dél- Vietnamra és Laoszra is kiterjedne.
- Supka csehszlovák műszaki fejleszté- si és beruházási miniszter fogadta Csattopadharma indiai kereskedelmi államminisztert és megvitatta vele a két ország tudományos-műszaki együttmü- ködéseként új lehetőségeit. Az indiai állam- miniszter részvesz a csehszlovák— indiai gazdasági vegyes bizottság prá- gai negyedik ülészakán.

- Románia importvám-rendszeréről szóló új törvénye 1974. január 1-én lép életbe, kétéves kísérleti időszakra. A törvény célja a román import kedvező irányba terelése, a külföldi termékek védelme és a külkereskedelmi egyen- súly biztosítása.
- Ülést tartott szerdán az egyiptomi kormány. Szadat elnök beszámolt Kad- hafi líbiai és Asszad szíriai államfővel folytatott legutóbbi tanácskozásairól. Az ülés résztvevői ezek után meghall- gatták az ország gazdasági helyzetéről és a Szezi-öbölben folytatott olajku- tatásokról szóló jelentést.
- Az Oslóban tartózkodó indiai kül- ügyminiszter vegyes bizottság felállítá- sát javasolta Norvégának. A bizottság tanulmányozná az árucserre növelésének a lehetőségeit és az együttműködés ki- alakítását néhány kölcsönösen érdeköl- désre számot tartó ágazatban, például a halászatban, a hajózásban és a mű- trágyagyártásban.
- Ausztrália gazdasági növekedésének az üteme az idén eléri a hét százalé- kot — mondta Whitlam miniszterelnök. Hozzáfűzte, hogy ilyen ütemű fej- lődésre szükség van, ha a kormány tel- jesíteni akarja szociális tervén tett ígé- retét.
- Új személyszállító vasúti kocsik ki- próbálását kezdték meg az NDK-beli Halberstadtban. A 28,4 méter hosszú kocsik 2 méterrel hosszabbak az eddi- geknél és 88 személy kényelmes el- helyezésére alkalmasak. A kocsik iránt külföldön is nagy az érdeklődés.
- Izrael árberfagyasztás meghirdetését tervezi. Jeruzsálemi pénzügyi körökből kiszivárgott, hogy a kormány a leg- utóbbi ülésen különbizottságot állított fel, melynek feladata egy 6 hónapos árszabályozás megkezdésének a vizsgálata. Az árszabályozás az idén már 13 százalékkal szűkölt feljebb.
- A szíriai—libanoni határzár túlzot- tan megerősít a bejrúti kikötőt, ahol felhalmozódnak a Perzsa-öböl államai- ba irányuló és egyelőre nem továbbít- ható szállítmányok. Irak úgy próbál a saját helyzetét segíteni, hogy a részé- re Bejrútból érkezett árukat hajón Török- országba szállítja, onnan pedig száraz- földi úton az iraki rendeltetési helyre.

Angol—iráni közös vállalkozás terve

A brit kormány nyolc, Iránban létre- hozandó közös vállalat tervét isme- tette Londonban, a két ország kor- mányküldöttségének háromnapos meg- beszéléseit követően. A mintegy 600 millió dollár értékű tervekben a legnagyobb angol cégek érde- keltek.
A British Leyland bázispiacának kí- vánja kiépíteni Iránt, nemcsak gép- kocsiikat, de emeletes autóbuszait is be akarja ott vezetni. A Massey Fer- guson mezőgazdasági, ipari és építő- ipari munkagépeket akar gyártani Iránban. A British Steel Corp évi 1 millió tonna kapacitású hideghegymű építését tervezi. Az Acrow Ltd. nehéz- gépipari kombinát építésében érdekelt. Az Imperial Industries rézalapú fél- gyártmányok, a British Industrial Plastics pedig különböző öntvényeket előállító gyárat akar létesíteni. A British Agricultural Mission és a Flo- wer Group vállalatai szintén szerepel- nek az érdeklét angol cégek között.
Egyelőre nem tudni, hogy mennyi időt vesz igénybe a tárgyalások végig- vitele, és még az sem biztos, hogy Irán milyen arányban akar részesezni a közös létesítményekben. (Reuter)

Javult az USA fizetési mérlege

Az Egyesült Államok fizetési mérle- gének deficitje az év első negyedében 1 milliárd 214 millió dollárra csökkent az előző negyedévi 1 milliárd 556 mil- liárd. A kereskedelmi minisztérium je- lentése szerint a mérleghiányt elsősor- ban a külkereskedelmi forgalom ked- vező alakulása apasztotta le. Az import mindössze 960 millió dollárral haladta meg a kivitelt értékét, szemben az előző háromhónapos időszakkal, amikor az importtöbblet 1 milliárd 745 millió dol- lár volt. (Reuter)

Repüljön a SWISSAIR

DC-9 JET gépeivel

Nonstop-járat mindennap Budapest—Zürich között.

Indulás Budapestről 9 óra 15 perckor

A SWISSAIR járataival a következő városokat érheti el aznap:

Zürich	10.45	Róma	13.15	Madrid	14.55
München	12.30	Genf	13.15	Athén	15.30
Milánó	12.35	Bern	13.15	New York	15.40
Bázel	12.45	Barcelona	13.55	Nizza	16.15
Düsseldorf	12.45	London	14.15	Chicago	16.50***
Frankfurt	12.50	Lisszabon	14.30	Boston	16.55****
Paris	12.50*	Montreal	14.55**		

* kivétel szombat (Genf-en át, érkezés: 14.25 órákor)
** kedden és szerdán érkezés: 15.05 órákor
*** kedden, szerdán érkezés: 16.55 órákor
**** hétfőn, csütörtökön és szombaton érkezés: 10 perccel korábban

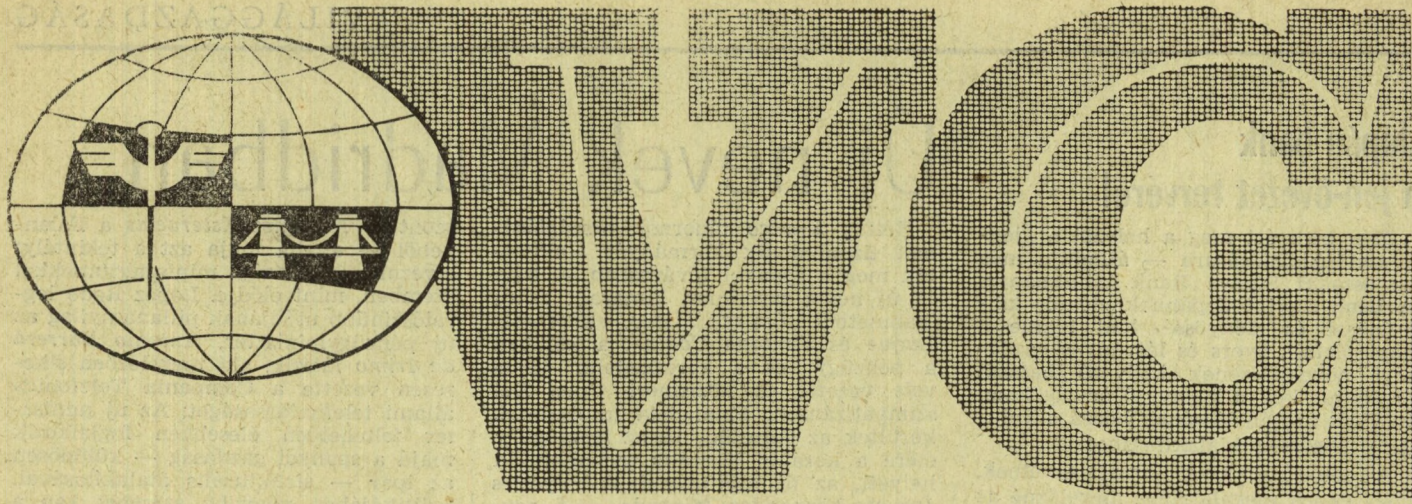
Hetente több járat indul az alábbi városokba:

Bagdad	Sao Paulo	Tokió
Algír	Rio de Janeiro	Abidjan
Tripoli	Buenos Aires	Accra
Tunisz	Santiago	Lagos
Nairobi	Dar es Salaam	Bombay
Colombo		Singapore

Utazási ügyekben készségesen állunk rendelkezésére.

SVÁJCI LÉGITÁRSASÁG

1052 Budapest, Kristóf tér 7-8.
Telefon: 381-104, 381-540.

VILÁGGAZDASÁG

1973. JÚNIUS 22., PÉNTEK

V. ÉVFOLYAM, 118. (1120.) SZÁM

A távlati együttműködés a washingtoni csúcs témái között

Csütörtökön Camp David-ben, az elnök rezidenciáján folytatódott Leonyid Brezsnyev és Richard Nixon csúcstalálkozója. A megbeszélések az MTI tudósítójának értesülése szerint nagy fontosságú megállapodás jött létre a SALT-tárgyalásokon érvényesítendő irányelvekről és az atomenergia békés felhasználásában megvalósítandó szovjet-amerikai együttműködésről. Ezeknek aláírását amerikai idő szerint csütörtök este, tehát lapzártánk utánra tűzték ki.

A két politikai vezető megbízásából ezenközben Washingtonban Patolicsev és Shultz a kereskedelmi és gazdasági kapcsolatokra vonatkozó tárgyalásoknak szentelte magát. Általában megvitatták a következő évtizedek kereskedelmi lehetőségeit figyelembe véve a két ország javuló kapcsolatát. Megbeszéléseiken szó volt az amerikai üzletemberek tevékenységének megkönnyítéséről, valamint a gazdasági együttműködési vegyes bizottság megerősítéséről, amelyet a tavalyi moszkvai csúcstalálkozó eredményeként hoztak létre.

A Reuter-iroda tájékoztató forrásból úgy értesül, hogy külsőben áll a meg egyezés arról a 180 millió dolláros hitelről, amelyet az amerikai Export-Import Bank nyújtana a Szovjetunióban az Occidental Petroleum vállalattal kötött szerződés alapján létesülő műtrágyakombinát felépítéséhez. A nagyszabású elgondolás — mint ismeretes — húsz év alatt 8 milliárd dolláros kereskedelmi forgalmat eredményezhet.

A szovjet-amerikai gazdasági együttműködés távlatáról folytatott keddi tárgyalásokról Zamjatin szovjet és Ziegler amerikai szövegű szerződés este tájékoztatta a sajtót. Mint Zamjatin elmondta, Leonyid Brezsnyev a beszélgetés során rámutatott a szovjet-amerikai kereskedelmi kapcsolatok megélénkülésére, az áruforgalom megnövekedésére. A Szovjetunió — hangsúlyozta Zamjatin —, nem akar a kereskedelem fejlesztése útján egyoldalú előnyökhöz jutni, „meggyőződésünk szerint a kapcsolatok alapjából a kölcsönös előnyöknek kell szolgálniuk. Bizonyosak vagyunk benne, hogy az amerikai cégek is érdekelték a két ország közötti kereskedelem kiszélesítésében, amelynek lehetőségei még nincsenek kihasználva”.

Zamjatin hangsúlyozta, a Szovjetunió kész nagyszabású és hosszú távú, 10–15 évre szóló megállapodást kötni az Egyesült Államokkal a gazdasági együttműködésről. Az ilyen hosszú távú megállapodás egyébként a legjobb érv azok ellen, akik azt állítják, hogy a Szovjetunió csupán saját érdekeit tartja szem előtt.

A csúcstalálkozó pénteki programja Brezsnyev és Nixon utazása Kalifor-

niába, ahonnan a főtitkár szombaton televíziós beszédet mond az amerikai néphez. A záróközleményt hétfőn teszik közzé, és ugyanaznap Leonyid Brezsnyev Párizsba repül, hogy Pompidou francia elnökkel találkozzon. „Most készülünk Leonyid Brezsnyev fogadására” — jegyezte meg Párizsban Pompidou, amikor átvette Cserovnyenkónak, a Szovjetunió új párizsi nagykövetének megbízó levelét. A szovjet-francia együttműködés már évek óta példaképpül szolgál arra, hogy mi mindent érhet el két ország a politikai és a társadalmi rendszer különbségei ellenére.

A francia közvélemény széles rétegei nagy érdeklődéssel tekintenek Brezsnyev látogatása elé — jelenti Párizsból a TASZSZ-iroda tudósítója. Üzleti körökben is nagy jelentőséget tulajdonítanak az útnak. Az ilyen csúcstalálkozók — mondják — tovább szélesítik a kölcsönösen előnyös együttműködés távlatait.

Róma: ismét középbal kormány?

A hírügynökségi jelentések szerint Leone olasz köztársasági elnök elfogadta Andreotti miniszterelnök lemondását, és Rumort, az előző kormány belügyminiszterét, többszörös volt miniszterelnököt bízza meg a kormány alakításával. Rumor bejelentette, hogy kabinétjét a középbal formulája alapján kívánja megalakítani, vagyis az új kormány bázisa a kereszténydemokratától a szocialistákig terjedő szövetség lesz. E bejelentés nyomán nem fölösleges visszaemlékezni arra, hogy alig több mint egy esztendővel ezelőtt a politikai hatalom birtokosai nyilvánították: a középbal formulája —, amely tíz éven át volt érvényben — immár nem életképes és azt a többségi Kereszténydemokrata Párt és a jobboldali liberális koalíciójával kell fölváltani. Most viszont a Democrazia Christiana, a háború óta többségben levő párt kongresszusán az a meggyőződés kerelkedett fölül: a jobb-középpel való kormányzás kísérlete nem vált be, vissza kell térni a centro-sinistra nem is oly rég tarthatatlannak minősített formációjához.

A megfigyelők rámutatnak arra, hogy a designált miniszterelnök első nyilatkozatában elődjének állásfoglalásához képest eltérő hangsúlyok fedezhetők fel. Leendő kormánya programját körvonalozza az infláció megfékezésére, a líra stabilitásának helyreállítását helyezte kilátásba, továbbá a sürgető társadalmi reformok végrehajtását. Ami a külpolitikát illeti, utalt arra, hogy az Atlanti Szövetség talaján állva elő kívánja mozdítani a kelet-nyugati enyhülést, és ösztönözni kívánja Nyugat-Európa poli-

Román-amerikai közös vállalat terve

Románia új petrokémiai kombinát építését tervezi Constantában 750–1000 millió dollár összegű beruházással. A román kormány erről tájékoztatta a washingtoni kereskedelemügyi minisztériumot — a hírt is ott jelentették be — és közölte azt is, hogy a beruházásokban az Egyesült Államok 3–400 millió dollárral vehet részt. Az amerikai kereskedelemügyi minisztérium a nagy jelentőségű tervbe való bekapcsolódás érdekében november 12–16 között petrokémiai kiállítást rendez Bukarestben. (Reuter)

Összeül a Húszak miniszteri csoportja?

Washingtoni pénzügyi körök szerint július végén valószínűleg összeül a Húszak csoportjának miniszteri tanácsa. Ezzel a Nemzetközi Valuta Alap nairobi évi közgyűlése előtt a pénzügyminisztereknek még egyszer alkalmuk nyílik a valutareformmal kapcsolatos nézeteltérések enyhítésére és a reform alapelveinek a kidolgozására. A Húszak helyettesi csoportja július 11 és 13 között ülésezik. (Reuter, Kyodo)

tikai és gazdasági integrációját. Ez — csakúgy, mint a társadalmi reformok hangoztatása — eltérést jelent az előző kormány irányzatához képest. Am ugyanakkor a megfigyelők arra is fölhihják a figyelmet, hogy az olasz politikában a hivatalos nyilatkozatok, programokat kellő óvatossággal tanácsos fogadni. A kormányprogramok összevetésénél lényegesebb az, hogy milyen a valóságos helyzet, amiből a vezetőknek ki kell indulnia. Andreotti hivatalbaléptekor a kulcskérdés az volt, hogy a termelés visszaesett, a ciklus mélypontra hanyatlott. Jelenleg a fő probléma a megélhetési költségek drágulása — a fogyasztói árak ez idő szerint éves szinten 15 százalékkal emelkednek —, a líra pedig az előző kormány lemondása körül napokban 30 százalékkal veszített értékéből.

Korántsem bizonyos, hogy e halasztást nem tűrő nehézségekkel sikerül-e Rumornak megbirkóznia, nem is szólva az évtizedek óta megoldatlan alapvető gazdasági és társadalmi problémákról, amelyek rendezésére csak akkor lenne komoly esély, ha a kormányzásba bevonnák a dolgozók közreműködésére és fölfelelősségére egyedül alkalmas erőt: a nagy befolyású Olasz Kommunista Pártot.

És bár eddig minden a D. C. kongresszusán kimódolt „fogatokönyv” szerint alakult, még az sem bizonyos, hogy Rumornak, aki már háromszor volt miniszterelnök, de háromszor kudarcot vallott kormányalakítás kísérletével, sikerül-e megbirkóznia az érdekek összeegyeztetésével, a tárcák és stalleumok elosztásánál óhatatlanul jelentkező alkuvál, huzavonával. Jelentős — Rumor miniszterelnöki megbízásánál is fontosabb — tényező mindenestre az, hogy a határozott vezetőktől hagyományosan irtózó frakciók a Kereszténydemokrata Párton belül, ezúttal beadták a derekukat és hozzájárultak ahhoz, hogy a párt erős emberrel, Fanfanit tegyék meg főtitkárrá, azt remélve (és kissé félve), hogy „erős kezének” sikerül összetartania a pártot és a koalíciót.

A kérdések kérdése, hogy ez csakúgy eredményes lesz-e? Az olaszországi helyzetet felmérve, méltán írja a Financial Times: Szinte általánosan elfogadott igazság, hogy senki sem érhet el említésre méltó eredményt a líra iránti bizalom helyreállításában, a gazdasági helyzet javításában, vagy annak kifejezésre juttatásában, hogy Olaszország a Közös Piac teljes értékű tagja akar maradni, ha az olasz politikuskok nem juttatják meggyőzően kifejezésre, hogy az egymás közötti politikai játékok ideje lejárt, és a politikuskok valódi feladata nem egyéb, minthogy megállapítsák, mik a prioritások, azután pedig hozzájáruljanak a megoldásukhoz.

V. J.

- ◆ MEGVÁLTOZOTT PROBLÉMÁKKAL KELL SZEMBENÉZNI RUMORNAK, az új olasz miniszterelnöknek. A középbal kormány megalakítására készülő designált miniszterelnök az árak nyaklód nélküli emelkedésével, a líra értékének lemorzsolódásával kénytelen megbirkózni. Programnyilatkozatának külpolitikai részében a kelet-nyugati enyhülést és a nyugat-európai integrációt állította előtérbe.
- ◆ HATALMAS PETROLKÉMIAI KOMBINÁT ÉPÍTÉSÉT TERVEZI ROMÁNIA az amerikai ipar részvételével. Washington a vállalkozásba való bekapcsolódás megkönnyítése érdekében összel kiállításon mutatja be a román fővárosban az amerikai vállalatok olajipari be rendezéseit és technológiáit.
- ◆ MEGKEZDŐDÖTT A KURSZKI KOHÁSZATI KOMBINÁT TERVEZÉSÉNEK MUNKÁJA. Az építkezés előreláthatólag 1976-ban indul meg, ezt megelőzően folytathatják le a tárgyalásokat a részvétel iránt érdeklődő KGST-országokkal, köztük Magyarországgal.
- ◆ JAVULT AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK FIZETÉSI MÉRLEGE, a folyó gazdasági év első negyedében a mérleghiány azonban még így is 1 milliárd 200 millió dollár fölött volt. A mintegy 300 millió dolláros javulás elsősorban a külkereskedelmi deficit 1 milliárd dollár alá szorítása tette lehetővé.
- ◆ MAGYARORSZÁG IDEI FEHÉRJESZÜKSÉGLETÉNEK NAGYRÉSZÉT sikerült elfogadható áron lekötöni, ami nem kis teljesítmény, mert a kereslet növekedése, a természeti csapások, a termelési problémák, az infláció és a devizapiaci bizonytalanság valósággal felborította a fehérje világpiacát.
- ◆ AZ ÖSSZEL LEJÁRÓ NEMZETKÖZI KÁVÉEGYEZMÉNY pótlására a latin-amerikai kávétermelők a kivétel önkéntes korlátozását és közös kávékereskedelmi vállalat létrehozását tervezik. A Mexikóban folyó értekezlet egyelőre csak elvi megegyezést hozott.

BEFEJEZŐDTEK AZ NDK ÉS LENGYELORSZÁG VEZETŐINEK TÁRGYALÁSAI

Közös közlemény aláírásával ért véget szerdán délután a lengyel párt-és kormányküldöttség háromnapos hivatalos látogatása az NDK-ban. A kiadott közös közlemény hangsúlyozza, hogy a két szomszédország, különösen a legutóbbi két és fél év folyamán, politikailag tovább erősítette kapcsolatait, és gazdasági területen is új lehetőségeket talált az együttműködésre. A közlemény fontos megállapításokat tartalmaz különösen a termelési kapacitások jobb kihasználásában és a beruházások létesítésében való együttműködésről. A közleményben és a másik fontos zárodokumentumban, a két párt, a két állam és a két nép barátságának és együttműködésének elmélyítéséről szóló deklarációban, egyaránt hangsúlyozzák, hogy az egymással és a Szovjetunióval fennálló barátság jelentősen hozzájárul a szocialista államközösség fejlesztéséhez, az európai biztonság megszilárdításához.

A varsói Trybuna Ludu „A közös tevékenység komplex programja” című vezércikkében a magas szintű találkozó kapcsán a következőket írja: „A Berlinben aláírt közös nyilatkozat kifejezésre juttatja törekvésünket a kétoldali és a KGST keretében megvalósuló többoldalú együttműködés további elmélyítésére. A már meglévő kooperációs megállapodások (két-két cipőgyár, egy bűtor- és egy ruhagyár építéséről van szó) várhatóan gyorsan érzékelhető eredményeket hoznak, csakúgy, mint a már épülő zawierciei pamutfonó.

A gazdasági kapcsolatokban — írja berlini tudósítónk — az egyik fordulópont az 1967 márciusában aláírt barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási megállapodás jelenti. Az 1971. szeptemberi párt-és kormánytalálkozó volt az újabb lépés, a résztvevők az együttműködés továbbfejlesztését és kiterjesztését határozták el. Az előrelépés az árucseré-forgalom alakulásában is visszatükröződik: 1960-ban csak 772,6 millió rubel értékű NDK-ban gyártott termék került Lengyelországba, és a lengyelek is csak 427 millió rubel értékű árut szállítottak partnerüknek. 1970-ben már 1 milliárd 673,1 millió rubel értékű volt az NDK szállításainak és 1 milliárd 229,8 millió a lengyel szállításoknak az értéke. 1972-ben pedig 2 milliárd 281,8 millió, illetve 1 milliárd 543,3 millió rubel. Az 1971–75-ös évi hosszú lejáratú árucseré-forgalmi megállapodás a kölcsönös szállítások több mint 70 százalékos növekedése mellett célul tűzte ki a kooperációs termékek részarányának növelését is.

A kölcsönös szállításokban a legjelentősebb szerepet a fémfeldolgozó ipar termékei játsszák, ezek az NDK Lengyelországra irányuló kivitelében 63, onnan származó importjában 50 százalékkal részesednek. Ezen a kategórián belül jelentős helyet foglalnak el a papírfeldolgozó gépek, a hajóberendezések, az építőanyagipari gépek és a szerzőgépek.

A kooperációs megállapodások közül kiemelkedik a közös pamutfonó létesítése, amely azért különösen előnyös mindkét fél számára, mert a két szomszédország közül az egyik — Lengyelország — a fejlesztési eszközöknek van szűkében, a másik — az NDK népgazdasága — pedig munkaerőhiánnyal küzd. A pamutfonó üzem — amelynek alapkövét 1972. júniusában tették le — 1974 végén évi 12 500 tonna kapacitással megkezdi a tiszta és viszkózával kevert pamutfonalak gyártását. Munkásainak nagy része lengyel lesz, viszont a lengyel vezérigazgató mellett az NDK-ból érkező vezérigazgató-helyettes dolgozik majd. Az üzem legfelsőbb irányító szerve az igazgató tanács, négy NDK-beli és négy lengyel szakemberekből áll majd. Az üzem gépeit részben lengyel, részben NDK-beli cégek szállítják, de lesznek olyanok, amelyeket a Szovjetunióból, illetve Csehszlovákiából szereznek be. A két beruházó mind a termelésben, mind a nyereségben osztozik majd.

A két ország összesen 11 kormány-, 20 miniszteri szintű és több mint 80 vállalati szintű megállapodást kötött, a termelés összehangolását több mint 60 kétoldalú szakosítási szerződés segíti elő. Ezek között említésre méltó a közös hengermű építéséről szóló (a

kormánysszintű megállapodást is aláírták már), valamint az a megállapodás, amely szerint Lengyelország 64 korszerű körkötőgéppel hozzájárul az NDK textilipari rekonstrukciós programjához, az NDK pedig a lengyel műszálprogram megvalósításához nyújt segítséget. A mezőgazdasági gépgyártásban létrejött ötéves szerződés szerint a lengyel fél szállítja a bálázótól részegységeket (1975-ig 21 ezer darabot) az NDK-ban gyártott szalma-nyújtó préselőgépekhez. A drezdai villamoskapcsoló készülékek gyára a bydgoszcei Delma üzemmel működik együtt robbanásmentes készülékek gyártásában. A zychini Emet és gdanski Elmor lengyelországi üzemek 1968 óta a heidenauai egyenáramú vasúti jelzőberendezések gyárának dokumentációi alapján termelnek. Az NDK Lengyelországi rendelkezésére bocsátotta a styroplex és a poliszter kondenzátorok gyártásához szükséges gépeket, berendezéseket, műszaki dokumentációt, a lengyel fél viszont évente 60 millió darab műanyag kondenzátort exportál az NDK-ba.

A két ország együttműködésében érezhető a két párt és kormány vezetőinek törekvése a nép életszínvonalának emelésére. Ezt mutatja az is, hogy az NDK az utóbbi időben több félkész- és bűtoripari terméket vásárol Lengyelországtól, az pedig több bűtoripari gépet és gyártóvonalat vesz az NDK-tól. Kiterjesztették az együttműködést a mosógérgyártásra is. Együttműködésről a lakásépítési program megvalósításában 1972 elején írtak alá megállapodást a két ország illetékesei. Ekkor a könnyűfémszerkezetes egységeket építési módszer azonnali bevezetését is elhatározták. Tavaly a tavaszi iipcei vásáron szerződést írtak alá, amely szerint az NDK egyévenként 2300 lakás egység gyártására alkalmas betonlemezgyártó üzem exportál Lengyelországra.

Az 1973. évre szóló árucseré-forgalmi megállapodás a kölcsönös szállítások 50 százalékos bővítését tűzte ki célul, azaz, hogy ezen belül a lengyel szállítások növekedése legyen kiemelkedő. Számos, korábban megkötött együttműködési megállapodás kibontakozása is erre az évre várható. Az együttműködés fejlődésének tendenciáit a most lezajlott látogatás kétségkívül megerősíti.

Finnország és az NDK gazdasági megállapodása

Tíz évre szóló gazdasági, tudományos-műszaki és ipari együttműködési megállapodást írt alá szerdán Berlinben Horst Sölle, az NDK kül gazdasági minisztere és Jermu Laine finn kereskedelmi és iparügyi miniszter. Ezzel egyidejűleg írták alá a 1973–1978-ra szóló hosszú lejáratú kereskedelmi egyezményt és az 1973. július 1-től 1974. június 30-ig tartó évre áru listákat tartalmazó jegyzőkönyvet.

A kölcsönös gazdasági kapcsolatok fejlesztéséhez alapot szolgáltató megállapodásokról először a május 30–június 7-e között Berlinben tartott kormányközi tárgyalásokon volt szó. (ADN)

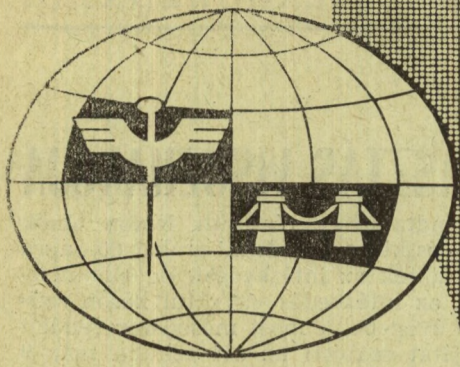
Pompidou Bonnba érkezett

Az NSZK hajlandó lesz támogatni a brüsszeli bizottságnak azt a javaslatát, hogy két évvel kitolják a gazdasági és valutai megvalósításának második szakaszát — jelenti a Reuter-iroda a Brandt-Pompidou csúcstalálkozó napirendjének témaival kapcsolatban. A két vezető megbeszélései — a hírügynökség értékelése szerint — különösképpen a szokásos rutinjellegű nyugatnémet-francia csúcstalálkozótól, mert a napirendi témák többségében a tárgyaló felek eltérő nézeteket vallanak.

Bonni megfigyelők szerint a nézetek közelítésére leginkább a gazdasági és valutai ütemezésében lehet számítani. Bonn azzal, hogy magáévá teszi a brüsszeli bizottság javaslatát, közelebb kerül Párizs tartózkodóbb magatartásához. A két évvel kitolás ideje alatt kísérletet lehet tenni a meglévő problémák tisztázására. Mint ismeretes, Párizs még nem látja értetnek az időt arra, hogy a közös pénzügyi intéz-

kedéseket a gazdaságpolitika szoros összehangolásával egészítsék ki, amit pedig az unió gyors megvalósítása érdekében Bonn erősen pártolt.

A tegnap kezdődött találkozásra a két vezetőt 9–9 szakminiszter is elkísérte. Közöttük van a gazdasági és a pénzügyminiszter, az energiakereskedéssel foglalkozó miniszter is. Nagy figyelem kíséri a mezőgazdasági miniszterek megbeszélését, hiszen a két országnak a közös piaci agrárrendtartásról képviselt álláspontja az idén még inkább eltávolodott egymástól. Az álláspontok különbsége az EGK és az USA viszonyában a legszembetűnőbb. Párizs a kétoldalú megbeszélések híve, Bonn viszont Nyugat-Európa egységes fellépésének a szószólója. A külszönből GATT-tárgyalásokon az NSZK liberális közös piaci programot javasol, Franciaország ezzel szemben merevebb vonalat követ, alapelve a kölcsönösség. (Reuter, MTI)

VILÁGGAZDASÁG

VILÁGGAZDASÁG

1973. JUNIUS 16., SZOMBAT

V. ÉVFOLYAM, 114. (1116.) SZÁM

A szovjet—amerikai csúcs előtt

Két újabb vállalati megállapodás

Leonid Breznyev repülőgépeinek a történelmi jelentőségű csúcstalálkozóra való indulását mára, a reggeli órákra tűzték ki: A szovjet—amerikai tanácskozások közeledtével felélénkült vállalati kapcsolatok újabb érdekes megállapodásokat eredményeztek, az egyikben szovjet—amerikai—francia együttműködésről van szó, olajfinomító építésére, a másikat a Szovjetunió Tudományos-Technológiai Bizottsága kötötte az ITT vállalattal.

A Szovjetunió Minisztertanácsa mellett működő Állami Tudományos és Technológiai Bizottság műszaki együttműködési megállapodást kötött az International Telephone and Telegraph Corporationnal — jelentette be New Yorkban az amerikai vállalat a Reuter jelentése szerint. A megállapodás értelmében tudományos és műszaki információ cserét irányoznak elő a távközlés, az elektronika, az elektromechanikai komponensek és az ágazatba tartozó fogyasztói cikkek terén. Az öt éves megállapodás értékére vonatkozó összeget a vállalat nem közölte, mert az egyes kutatási feladatokra vonatkozólag külön-külön szerződéseket kötnek a megállapodás keretében.

Párizsi Reuter-jelentés szerint a *Techmasexport* szovjet külkereskedelmi szervezet, az amerikai *North Atlantic Oil* és a francia *Carbonapha* képviselői szerződést terveztek dolgoztatni ki, amely szerint közösen építenének olajfinomítót a Karib-tenger térségében. A hatalmas létesítmény 1976-tól kezdődően évi 6 millió tonna nyersolajat dolgozva fel, és mintegy 200 millió dolláros beruházást képviselnek. Helyét még nem

jelölték ki, lehetséges, hogy Venezuelában, Puerto Ricóban, vagy esetleg az Egyesült Államok területén építik fel. A finomító termelését elsősorban az amerikai piacon szándékoznak értékesíteni.

Moszkvai tudósítónk jelenti:

Leonid Breznyev a vártnál hamarabb, már ma reggel indul az Egyesült Államokba. Útjára — ugyanúgy, mint néhány héttel az NSZK-beli tárgyalásokra — elkíséri *Gromiko* külügyminiszter és *Patolicsev* külkereskedelmi miniszter is, megerősítve, hogy a kereskedelmi-gazdasági kapcsolatok megvitátása a központi kérdések között szerepel. Természetesen látványos eredményeket nem várnak, gazdasági területen sem. De az a tény, hogy ez a kérdés szóba kerül, mindenesetre újabb impulzust adhat a kapcsolatok fejlődéséhez. Az ilyen ösztönzések azonban — hangsúlyozták a moszkvai megfigyelők —, csak akkor teljesedhetnek ki, a szovjet—amerikai kapcsolatok 'csak akkor tölthetők be hivatásukat a nemzetközi kereskedelemben, ha minden diszkriminációtól mentesek lesznek.

A Szovjetunió és Japán dúsitott uránium szállításáról tárgyal

A Szovjetunió jóval vonzóbb árakon tudna szállítani urániumot Japánra, mint bármely ország — mondotta a moszkvai útról visszatért japán energiaügyi küldöttség vezetője. Azt is közölte, hogy a Szovjetunió javaslatot tett atomenergetikai kooperációs egyezmény megkötésére. A tárgyalásokon az az ajánlat is elhangzott, hogy a Szovjetunió hasonló feltételekkel dúsitana urániumot Japán számára, mint az Egyesült Államok. Japán jelenleg kizárólag Amerikából szerzi be a dúsitott urániumot. A küldöttség vezetője rövidesen tájékoztatja *Tanaka* miniszterterelőt. (Reuter)

Ismét mélyponton a dollár — hanyatlik a lira

Nixon elnök újabb stabilizációs programja megrendítette a dollár helyzetét a nyugat-európai devizapiacokon. A hivatalos középárfolyam Frankfurtban 2,57 márkára süllyedt. A tegnapi árfolyamvesztésnek rendkívül ideges üzletmenet mellett 5 pfennig volt. A dollár elsősorban az NSZK-ban gyengéskedett, a nyugatnémet valuta pedig változatlanul a legerősebb a közös piaci pénzek között. A lebegő márká felértékelődése a dollárhoz képest már meghaladja a 8,7 százalékot.

A dollár hanyatlásával párhuzamosan ismét felment az arany ára. Egy uncia aranyat tegnap 2,25 dollárral többért adtak, mint egy nappal korábban, 120 dollárért.

Az amerikai valuta csak a lírával szemben erősödött meg. A líra árfolyamése egyébként az utóbbi hetek politikai bizonytalansága miatt meggyorsult. Devalválódása az év eleje óta már elérte a 25 százalékot. Olasz üzleti körök szerint a fejlemény több tényezőre, így a kormányválságra, az infláció folytatódására, és a központi bank állítólagos lemondásáról szóló hírekre vezethető vissza. A líra gyengéskedése — vélik a megfigyelők — újabb tőkeiramlást okozhat. A valutapiaci fejlemények közé tartozik még, az izlandi korona árfolyamának felszabadítása is. A központi bank főtitkára szerint a

Angol bankvezér Moszkvában

Londoni tudósítónkól: Újabb jele a szovjet piac iránti fokozódó angol érdeklődésnek, hogy lord *Seebom*, a *Barclays Bank* elnökhelyettese Moszkvában folytat tárgyalásokat. Miután nyugatnémet és amerikai bankok sorozatosan kértek és kaptak engedélyt arra, hogy Moszkvában fiókokat nyissanak, a City-körökben ismétellen hallottam a közelmúltban csodálkozó hangokat arról, hogy a londoni bankok nem vesznek részt ebben a versenyfutásban.

A múlt héten meg nem erősített hírek kezdtek keringeni arról, hogy a Barclays lesz az első bank, amely moszkvai fiókját felépítését kezdeményezi. Ezt a meg nem erősített hírt valószínűsíti most lord *Seebom* útja.

korona lebegését keretek között akarják tartani, hogy az izlandi valuta árfolyama a dollár és a közös piaci valuták árfolyama között alakuljon ki. Nincs szó arról, hogy a schillinget ismét felértékeljék — mondta *Androsch* osztrák pénzügyminiszter a sajtónak adott nyilatkozatában. A schilling újabb felértékeléséről szóló híreknek az adott tápot, hogy *Androsch* június 29-én ismét találkozik svájci és nyugatnémet kollégájával. Az osztrák pénzügyminiszter azonban úgy nyilatkozott, hogy az *Osztrák Nemzeti Bank* felemelheti a schillingrátát a napi intervenció szintre, hogy szilárdan tartsa az osztrák valutát Ausztria legnagyobb kereskedelmi partnereinek pénzével szemben — és ez egyet is jelent a schilling felértékelésével. *Androsch* ezzel kapcsolatban annyit tett még hozzá fenti kijelentéséhez, hogy az osztrák valuta felértékeléséről csak elvben volt szó, az intézkedést, mint túlságosan korait elutasították.

Az osztrák állam 800 millió schilling értékű államkölcson tőcsát ki június 14—19-e között. Eredetileg arról volt szó, hogy az államkölcson összege 1 milliárd schilling lesz, ezt azonban a tőkepiac túlfűtöttsége miatt lejjebb szállították. Erre az évre 12 százalékos hitelexpanzió a megengedett. (Reuter)

2000 kilowattos rádióadó a Szovjetunióból

Moszkvai tudósítónkól:

Dr. *Csanádi György* közlekedés- és postaügyi miniszter, valamint *Ivan Arhipov*, a *Külgazdasági Kapcsolatok Állami Bizottságának* első elnökhelyettese tegnap kormányközi megállapodást írt alá Moszkvában. Ennek értelmében a Szovjetunió 1976 első negyedévéig egy 2000 kilowattos rádióadót szállít Magyarországra. (Összehasonlításképpen: a Kossuth-adó teljesítménye 300 kilowatt.) A mintegy 50 millió forint értékű szovjet adó beállításával a vételi lehetőségek az ország valamennyi pontján tökéletesek lesznek — mondotta a magyar miniszter.

Magyarország és a Szovjetunió között az elmúlt néhány nap során két nagy jelentőségű megállapodást írtak alá. Ezek alapján a Szovjetunió nagy értékű gépszállításokkal vesz részt a magyar népgazdaság fejlesztésében — mondotta tudósítónknak *Ivan Arhipov*. A dr. *Csanádi György*vel aláírt megállapodás hozzájárul ahhoz, hogy a szovjet tervezők és gyártók a műszaki színvonal emelésére törekedjenek, mert a magyar technikai igények kielégítése arra készíti a rádióipart, hogy olyan adót készítsen, amelyet eddig még a Szovjetunióban sem állítottak elő. A bonyolult feladat megoldása — folytatta *Arhipov* — azt is jelenti, hogy a szovjet belső igényeket is magasabb szinten lehet kielégíteni, egyszersmind utat nyithat a más országokba irányuló export előtt is.

A május végén aláírt golyócsapágyipari megállapodást úgy értékeltem, hogy az nem csak a két ország érdekeit, de az egész szocialista gazdasági közösség előnyét szolgálja. A golyócsapágy-igények kielégítésében már eddig is gondok voltak, és a fejlődéssel ezek csak nagyobbá válnak. A magyarországi gyárak rekonstrukciója után azonban a termelés 10 millió darabbal bővül és eléri az évi 25 millió darabot. Említésre méltó, hogy a csapágy minősége és főbb műszaki paraméterei lényegesen jobbakké lesznek, mint a korábban előállított termékeké. Ez a fejlesztés lényegesen megkönnyíti majd a magyar és a szovjet igények kielégítésén túl a többi ország szükségleteinek fedezését is — mondotta befejezésül *Arhipov*.

Belga—luxemburgi küldöttség látogatása

Belga—luxemburgi küldöttség utazik a jövő héten Budapestre a magyar—belga—luxemburgi gazdasági, ipari és műszaki vegyes bizottság soron következő ülészakára. Az ülészakán a három ország gazdasági és műszaki együttműködésének időszerű kérdéseit tárgyalják meg a múlt év nyarán megkötött hosszú lejáratú kereskedelmi megállapodásnak megfelelően.

A bizottság legutóbbi tanácskozását tavaly ősszel Brüsszelben tartották. A belga—luxemburgi küldöttséget a budapesti ülészakán *Edouard Decastiaux-Hugo*, a külügy- és külkereskedelmi minisztérium nagykövete vezeti. (MTI)

Argentína államosítja a külföldi bankokat

Argentína kormánya ki akarja sajátítani a külföldi kézbe került argentinai bankokat és az argentinai bankok külföldi tulajdonban levő részvényeit. *Morales*, a jegybank elnöke bejelentette, hogy ilyen értelmű törvényjavaslatot terjesztene a kongresszus elé.

A tervezett intézkedés az amerikai *Morgan Guaranty Trust*, *Chase Manhattan* és *First National City*, a nyugatnémet *Dresdner Bank* és a spanyol *Banco de Santander* pénzintézeteket érinti. A külföldi bankok argentinai kirendeltségeit nem bántják. *Morales* nem részletezte, de a megfigyelők valószínűnek tartják, hogy az állam, legalábbis az átvett részvényekért a részvények piaci árának megfelelő kártérítést ad. (Reuter)

NAPRÓL NAPRA

- ◆ NEM ERŐSÍTETTE MEG A DOLLÁR HELYZETÉT Nixon elnök új stabilizációs programja a nyugat-európai devizapiacokon. Az intézkedés egyébként rendkívül vegyes visszhangot keltett Amerikán belül és kívül egyaránt. A legnagyobb kérdés, hogy mi lesz a hatvánapos bizonytalanság után.
- ◆ A KÜLKERESKEDELMELI EGYENSÚLY HELYREÁLLÍTÁSÁNAK egyik fontos eszközeként szorgalmazzák Jugoszláviában az osztrák vállalatokkal kialakítandó termelési együttműködéseket. A két ország vállalatai között eddig a félszázat sem érte el a kooperációs szerződések száma, pedig a jugoszláv cégek más nyugati országok vállalataival igen sűrűn kötnek együttműködési megállapodásokat.
- ◆ KIELEGÍTŐEK A KUBAI CUKORNÁDARATÁS EREDMÉNYEI — írja a *Granma* és megállapítja, hogy a betakarítási kampány szervezettsége és hatékonysága szempontjából igen erős javulást mutatott. Máris megkezdődött a jövő évi aratás előkészítése, a cukormalmok felújítása és a termőterületek feljavítása.
- ◆ SPANYOLORSZÁGBAN A NARANCSTERMÉS idén olyan nagy lesz, hogy a termelőknek rendkívül komoly elhelyezési gondokkal kell számolniuk. Hagyományos felvevőpiacaink, Nyugat-Európában egyre veszélyesebb ellenfelek az észak-afrikai termelők, ezért mind nagyobb érdeklődéssel tekintenek a kelet-európai és az Európán kívüli országok kínálta eladási lehetőségekre.

Indiai delegáció Budapesten

A KERESKEDELEMFEJLESZTÉS EGYIK ÚTJA: A KOOPERÁCIÓ

Budapesten tartózkodik D. P. Csattopadhja indiai kereskedelmi miniszter, B. K. Sanyal külügyi és R. Tirumali kereskedelmi államtitkár. Az indiai delegáció néhány napos magyarországi tartózkodása során találkozik a kormány tagjaival, a magyar gazdasági élet vezetőivel és megtekint néhány magyar ipari üzemet is. Pénteken délelőtt dr. *Bíró József* külkereskedelmi miniszterrel megbeszélést folytattak a két ország gazdasági kapcsolatáról. Ezután az indiai kereskedelmi miniszter meglátogatta a Székesfehérvári Könnyűféműművet.

Magyarország és India között a kereskedelmi forgalmat az 1960 óta aláírt hosszú lejáratú árucseré-forgalmi és fizetési megállapodások szabályozzák. Ezek tartalmazzák a legnagyobb kedvezmény elvét és egyben biztosítják, hogy a létrejött üzletkötésekre az export-, illetve importengedélyeket kiadják. 1960-ban kötötték a kliring-megállapodást is, s azóta a forgalom ötszörösére növekedett. 1960-ban a kétoldalú kereskedelem mindössze 13 millió dollár volt, 1972-ben pedig elérte az 58 millió dollárt. Az árucserére a két ország között kiegyensúlyozott, noha az évenkénti kereskedelmi mérleg hol India, hol Magyarország számára többletet mutat. A múlt évben a kereskedelmi és a fizetési mérleg magyar aktívummal zárult, s ez jelzi, hogy a jövőben a jelenleginél nagyobb mértékben növegni kell importunknak.

A magyar—indiai árucseré-forgalom az elmúlt években a következőképpen alakult: 1960-ban importunk 6,4 millió, exportunk 7 millió dollár volt. 1965-ben már a behozatalunk 20 millió dollárra, a kivitelünk pedig 17 millió dollárra nőtt. 1971-ben az indiai export 22 millió dollár, a magyar export pedig 21 millió dollár volt. A múlt évben az indiai eladások értéke meghaladta a 27 millió dollárt, a magyar kivétel értéke pedig a 31 millió dollárt. (Az eddigi adatok szerint az idén a forgalmunk a tavalyi szinten marad.) A magyar export az elmúlt években változott. Míg 1960-ban 35 féle termék szerepelt kivitelünkben, 1972-ben már 85 féle. Eladásainkban fontos tételek képviselnek a különféle hengereltárak, a vegyi cikkek, a gyógyszer-alapanyagok és a vasúti abroncsok. Lényegében ezek a termékek alkotják exportunk 80 százalékát. Bár az utóbbi időben gépipari eladásaink is nőttek — ezzel azonban még nem lehetünk elégedettek.

Importunkban jelentős tétel a földidara-fehérjetakarmány, a frissítő vasérc, a jutaárak, a féllétszörök, a csillám, a kávé és a bors. A fogyasztási cikkek részaránya is megnőtt. Az 1968. évi 6 százalékról a múlt évben a termékek részesedése már 10 százalékra növekedett. Az indiai ipar az utóbbi években egyre szebb kivitelű és jobb minőségű textíliával, kézműipari cikkekkel és jó néhány fogyasztási cikkel jelent meg a világpiacon. Ma már Indiából vásárolunk különféle szerelvényeket, klimatikai berendezéseket és vasúti tehervagonokat is. Új termékként hoztuk be irodai számológépeket, pneumatikus műszereket. Az eddigi piacutazás azt jelzi, hogy Indiában gyors ütemben fejlődik a szerzőgépipar, a járműipar, a textilipar, a gyógyszeripar és a vegyipar, de ezenkívül ma már magas színvonalú ter-

méket gyárt számos iparág. Ezeknek egy részére a magyar piac is igényt tarthat. Importunk választéka is bővült az elmúlt években, 1960-ban csupán 16-féle indiai árut vásároltunk, a múlt évben pedig már 75-félét. A fejlődő és iparosodó Indiából további termékekre is szükségünk van.

Világosan látni kell, hogy a hagyományos külkereskedelmi módszerekkel, csupán az egyszerű adásvétellel a két ország közötti forgalmat jelentősen növelni nem lehet. A kereskedelem bővítésének egyik alapvető feltétele az új együttműködési lehetőségek felkutatása, egymás ipari kapacitásának jobb megismerése és hasznosítása, valamint harmadik piaci együttműködés. A gazdasági kapcsolatokban éppen a kereskedelem növelése érdekében egyre nagyobb szerepet kapnak a kooperációk. Ha az elmúlt éveket nézzük, számos iparágban született is néhány együttműködési szerződés. Így például közösen hoztuk létre gyógyszer-alapanyaggyártó, árammérő gyártó, zománcozott vegyipari készülék gyártó, lámpagyártó, B₁₂-vitamint előállító üzemet. Hosszú múltra tekint vissza az alumíniumiparban létrejött együttműködés. Ennek keretében Magyarország 'műföldgyártási technológiával és tervekkel, szellemi és gépipari exporttal járul hozzá az indiai állami alumíniumipar fejlődéséhez. Az idén áprilisban az Országos Terhívatal elnökhelyettese vezetésével Indiában járt magyar küldöttség is a távlati együttműködésről tárgyalt. Lehetőség mutatkozna az együttműködésre az alumíniumipar, a kohászat, a szénbányászat és vegyipar, a híradástechnikai berendezések, a közlekedési gépgyártás, a műszeripar, valamint a mezőgazdaság és élelmiszeripar területén.

Várhatóan a jelenleg Budapesten tartózkodó indiai delegáció tárgyalásai is hozzájárulnak majd a kétoldalú kereskedelem bővítéséhez. Mindkét ország vállalatának a jelenleginél aktívabban kell közreműködni a piacutazásban, valamint a kooperációk létrehozásában. A magyar export további növelésének egyik alapvető feltétele az import emelése. Ehhez azonban szükséges lenne, hogy a külkereskedelmi, belkereskedelmi és iparvállalatok jobban megismerjék az új indiai termékeket, és ezzel párhuzamosan az indiai cégeknek is szélesebb körű piaci munkával ismertetni kellene saját fejlesztési elgondolásukat. A vállalatoknál külön fontos szerep hárul a hatóságokra is, amelyek az export és az import ösztönzésével támogatják a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztését.

M. E.

Kamatlábemelés Finnországban

A finn központi bank július 1-től az eddigi 7,75 százalékról 9,25 százalékra emeli a leszámítási kamatlábat. A 7,75 százalékos 1972 eleje óta volt érvényben. Az emelés célja a túlfűtött konjunktúra csillapítása és az idén várhatóan igen magas külkereskedelmi deficit csökkentése.

Az intézkedéssel egyidőben készpénzfizetési kötelezettséget léptettek életbe importra, elsősorban a fogyasztási cikkek importjára. Azok számára pedig, akik hosszú lejáratú hiteleket vesznek fel külföldön, kötelezővé teszik, hogy a kölcsön 20—25 százalékának megfelelő saját eszközzel rendelkezzenek.

A finn gazdasági helyzet és kereskedelmi mérleg javítása érdekében hozott intézkedések természetesen be-

folyásolni fogják a központi bank hitelnyújtó tevékenységét is. Ez a tevékenység a következő hat hónap folyamán csökkenni fog. A bank úgy véli, hogy a jelenlegi feltételek nem segítik elő kellő mértékben az infláció mérséklődését.

Faggyejev, a KGST titkára és *Alholm*, moszkvai finn nagykövet kicserélte a Finnország és a KGST együttműködésére vonatkozó megállapodás ratifikációs okmányait. Mint ismeretes, az együttműködési megállapodást 1973. május 16-án írták alá, és az okmánycseréről számított 30 nap múlva lép életbe. (Reuter, TASZSZ, MTI)

VILÁGGAZDASÁG

1973. SZEPTEMBER 28., PÉNTEK

V. ÉVFOLYAM, 187. (1189.) SZÁM

NAPRÓL NAPRA

- ◆ **POMPIDOU TEGNAPI SAJTÓTÁJÉKOZTATÓJÁN** elsősorban nyugat-európai kérdésekkel és a tőkés valutarendszer reformjával foglalkozott. Elismerve, hogy Bonn és Párizs között vannak nézetkülönbségek, de szó sincs válságról. Részletesen foglalkozott az európai unió kilátásaival és az ezzel kapcsolatos francia állásfoglalással, amelynek lényege, hogy az európai unió az egységes európai politika kialakítása az előfeltétele.
- ◆ **A VENDÉG-MUNKÁSOK HELYZETÉNEK NEMZETKÖZI SZABÁLYOZÁSÁT** készíti elő a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO). Többek között a vendégmunkások szociális ellátásának javításáról, az illegális munkaeórándorlás korlátozásáról akar a szervezet nemzetközi egyezményt kötni. A nyugat-európai vendégmunkás-rendszer jövőjével cikkben foglalkozunk.
- ◆ **A HANNOVERI NEMZETKÖZI SZERSZÁMGÉPIPARI VÁSÁR** tegnap bezárta kapuit. A magyar bemutató sikerét igazolja, hogy a nyugatnémet szerszámgépgyártók egy sor kooperációs ajánlatot tettek. A helyszínen kötött üzletek száma és nagysága is sikerről tanúskodik.
- ◆ **ROHAMOSAN EMELKEDNEK A GYAPOTÁRAK.** A határidős jegyzések a New York-i tőzsdén egy hét alatt 10 centtel emelkedtek, mert az export és az igen erősen növekvő belföldi fogyasztás együttesen jóval meghaladja az USA ideai termését. A mezőgazdasági minisztérium legutóbbi becslése szerint az idén 12,93 millió bála gyapot terem, a tavaly 13,7 millióval szemben. Nem csoda, hogy az amerikai textilipar kezd aggódni az ellátás esetleges fennakadása miatt.

A HARMADIK VILÁG FELLÉPÉSE NAIROBIBAN

Az IMF egyetemessége és Kína képviselője

A fejlődő országok erélyes fellépése jellemezte a Nemzetközi Valuta Alap Nairobiban folyó közgyűlésének harmadik és negyedik napját. Növekvő gazdasági jelentőségükkel arányos súllyal akarnak beavatkozni a valutareform kialakításába és azt követelik, hogy az új valutarendszer intézményesen gondoskodjék a fejlesztési segélyek megfelelő ütemű áramlásáról. A követelések teljesítésére — főleg az USA merev ellenállása miatt — nem sok a remény, s egyes megfigyelők lehetségesnek tartják, hogy ezen a kérdésen feneklik meg a valutareform, ha a többi vitapontban sikerül is megegyezésre jutni. Románia képviselője a kialakítandó valutarendszer egyetemességét követelte. Ugyanakkor — mintegy rávilágítva az egyetemesség jelenlegi hiányaira — konkrét formában felmerült Kína képviselőjének, illetve a Kínai Népköztársaság tagságának kérdése.

A fejlődő országok képviselőinek felszólalásaihoz Csavan indiai pénzügyminiszter szerdai nyilatkozata adta meg az alaphangot. Az új monetáris rendszer alapkövévé kell tenni valamilyen eljárást, amely biztosítja a fejlesztéshez szükséges eszközök áramlását az ipari országokból a fejlődő országok felé — hangsúlyozta. Az eljárás formájával a már annyit idézett „link”, az SDR-kibocsátás és a fejlesztési segély közötti szerves kapcsolatot megerősítését ajánlotta. E szerint az elgondolás szerint, amelyet Washington mint inflációs veszéllyel járó hajthatatlanul ellenez, a jövő valutarendszer alapját képező papíraryan minden kibocsátásából meghátrázott részt automatikusan a fejlődő országoknak kell juttatni. Csavan tagadta, hogy az elgondolás technikailag megvalósíthatatlan, és hogy az inflációt erősítené, ha mégis megvalósítanák. *Shultz*hoz hasonló határozottan állt ki, hogy India semmiképpen nem hajlandó elfogadni

olyan valutareformot, amely nem tartalmazza az SDR és a fejlesztési segély összekapcsolását. Az indiai pénzügyminiszter érvelését visszhangozta számos ázsiai és afrikai fejlődő ország képviselőjének beszéde is. Nairobiban a közgyűlést figyelemmel kísérő tájékoztató megfigyelők azt mondják, hogy ez a vita megakadályozhatja a valutareform elfogadását. A fejlődő országok szavazatainak nincs döntő súlya az IMF-ben, de ahhoz elég, hogy megakadályozza az alapszabályok módosítását — ami a reform megvalósításához szükséges. A vita ebben az esetben nem a fejlődő világ és a gazdag ipari országok között van: a fejlett tőkés államok véleménye is megoszlik. Franciaország igen erélyesen, más nyugat-európai országok, valamint Ausztrália, Új-Zéland többé-kevésbé támogatja a Csavan által most újra kifejtett elgondolást.

A fejlődő országok tábora persze szintén nem teljesen egységes. A vi-

szonylag gazdag dél-amerikai országok nevében felszólaló brazil pénzügyminiszter nem a „link” ügyét állította beszédének középpontjába, hanem a *Világbank* kölcsönzési politikáját. Nagyobb rugalmasságot követelt, különösen a fejlődő országok exportjának finanszírozása terén. A latin-amerikai küldöttek külön megbeszélést is tartottak a *Világbank* igazgatójával, de az elutasította követeléseiket, hogy a jelenlegi 7,5 százalékos kamatnál kedvezőbb feltételekkel kaphassanak kölcsönöket.

Különös érdeklődés fogadta a közgyűlésen az arab olajtermelő országok megnyilatkozását, amelyeknek képviselőiben Líbia pénzügyminisztere félreérthetetlenül bejelentette, hogy az új valutarendszerben különleges elbánást igényelnek. Ezek az országok, amelyeknek devizatartalékai az olajexport révén hirtelen felduzzadtak, nem fogadhatnák el olyan rendszabályokat, amelyek korlátozzák, vagy szankciókkal sújtják a tartalékok bizonyos háttérrel felüli halmozását. Mint ismeretes, a Huszak csoportjában eddig kialakult elképzelésnek pedig ez a kulcspontja.

A líbiai pénzügyminiszter visszautasította azt a vádat, hogy az olajtermelő országok dollárfőlölege hozzájárul a valutaválság kibontakozásához, ellenben szemére vetette a nyugati államoknak, hogy valutapolitikájukkal nagy veszteséget okoztak a nyersanyagexportáló országoknak. Általában a fejlődő és különösen az olajtermelő országok tartalékokozásainak áramlása csak kis szerepet játszott a legutóbbi valutáris zavarokban. Bizonyosra vehető, hogy ez a befolyás a következő években is csak korlátozottan marad — mondta a miniszter és hangsúlyozta: hazája erkölcsileg kötelezve érzi magát, hogy létfontosságú nyersanyagát, a kőolajat a világ rendelkezésére bocsássa, figyelembe véve természetesen gazdasági és fejlesztési szükségleteit, valamint azt az elvet, hogy minden állam szuverén módon rendelkezik a területén levő természeti kincsekkel.

A nyugati küldöttek körében bizonyos megkönnyebbüléssel nyugtázták a líbiai miniszter felszólalását, mert — közvetve — annak a megerősítését látják benne, hogy az olajtermelő országok nem szándékoznak dollárfőlölegeiket az amerikai valuta elleni spekulációra felhasználni, sem pedig az olajbő gazdagsági érdekeikben túlmérsen politikai fegyvert kovácsolni.

Románia, amelynek képviselője ezúttal szolgált fel először a Nemzetközi Valuta Alap tagjaként a közgyűlésen, a valutarendszer egyetemességének követelményét hangsúlyozta. Románia véleménye az — mondta *Dimitrescu* pénzügyminiszter —, hogy a világgazdaság vétkeringésében részvevő összes államok érdekeit figyelembe kell venni, tekintet nélkül társadalmi és gazdasági berendezkedésükre, vagy fejlettségük szintjére. Csak így lehet a valutarendszer stabilitását és hatékonyságát biztosítani.

A román felszólalással egyidejűleg Tanzánia képviselője a küldöttek közt körözött írásbeli nyilatkozatban javasolta a Kínai Népköztársaság felvételét a Nemzetközi Valuta Alap és a *Világbank* tagjai közé. A nyilatkozat hangsúlyozza, hogy Kína az utóbbi időben igen jelentős mértékben hozzájárul számos ázsiai, afrikai és latin-amerikai ország fejlesztéséhez — gyakran kedvezőbb feltételekkel, mint a *Világbank*. Az IMF és a *Világbank* tagságában viszont Kínát, az ENSZ határozatával ellentétben, még mindig a tajvani kormány képviseli.

Pekingből tegnap hivatalos közlemény érkezett az IMF közgyűléséhez, amely a hivatalos szövegű „Kína tagságával kapcsolatos”. A jegyzék tartalmáról nem közöltek többet, de tájékoztató körök szerint Peking inkább a tajvani küldöttség jelenlétének törvényességét vonta kétségbe, az ENSZ határozatára hivatkozva, mintsem csatlakozási igényét jelentette be.

— SP —

POMPIDOU NYILATKOZATA NYUGAT-EURÓPAI KÉRDÉSEKRŐL

Tanaka megkezdte párizsi tárgyalásait

Pompidou tegnap délután megtartotta kilencedik elnöki sajtótájékoztatóját, amelyen a nemzetközi politikai és gazdasági élet számos kérdésével foglalkozott. Azt állította, hogy Bonn és Párizs között vannak ugyan bizonyos nézetkülönbségek, de szó sincs válságról a két vezető közös piaci ország kapcsolatában. A francia—nyugatnémet tengely alapeleme az európai stabilitásnak — fejtette ki és hozzáfűzte, hogy a kapcsolat romlása súlyosan ártana a két országnak. *Chirac* francia földművelésügyi miniszter nagy port felkavart nyilatkozatáról szólva elismerte, hogy *Brandt* keleti politikája felvetett bizonyos aggályokat a francia vezetőkben.

Szorosan kapcsolódik ehhez a gyakorlati bírálat — folytatta az elnök —, hogy Párizs a közösség mezőgazdasági politikájának a hasznélvezője. *Pompidou* adatokat említett, amelyekkel igazolni próbálta a bírálatok egyszálúságát. Többek között megjegyezte, hogy az EKG megalakulása óta a francia mezőgazdaság 93 százalékkal növelte termelését, a közösségi átlag növekedés pedig 96 százalék. Amit egyébként a franciák az agrárfronton nyertek, azt partnereik az ipari termékek vámkorlátainak eltörlése útján szerezték meg. „Valamennyien jól járunk, és valamennyiünknek örülnünk kell” — hangsúlyozta.

Nyugat-Európa jövőjével foglalkozva *Pompidou* elmondta, hogy az európai unió létrejöttének előfeltétele az egységes európai politika kialakítása. Párizs nem ellenzi ezt a tervet, sőt ellenkezőleg maga is híve, de a különböző hagyományokkal rendelkező kilenc EKG-állam politikai nézeteinek összhangba hozatala aligha könnyű feladat. Egységes európai politika híján — fejtette ki a francia elnök —, a jelen körülmények között nem lehetne valódi európai parlamentet kialakítani. Hasznosnak minősítette viszont a Kilencek legmagasabb rangú vezetőinek rendszeres találkozásait, amelyeken a közös politika kialakítását is előkészítették. Ezzel összefüggésben aligha valószí-

nű — mondta a következőkben *Pompidou*, hogy a közeljövőben kialakítható az önálló európai védelmi politika.

Pompidou a sajtótájékoztatót igen nagy teret szentelt a Nemzetközi Valuta Alap közgyűlésének. Az elnök véleménye szerint a tanácskozás a jelek szerint nem vitte előbbre a nemzetközi valutarendszer reformjának ügyét. Ez a reform mindenekelőtt magának a szervezetnek mélyreható átalakítását feltételezi, hogy az IMF ne lehessen kitéve egy nagyhatalom vagy ország-csoportosulás nyomásának. Ennek részeként — fejtette ki a francia elnök — kívánatos az IMF székhelyének áthelyezése Washingtonból.

A valutareform konkrét kérdéseivel foglalkozva elsősorban azt hangsúlyozta, hogy a leendő valutarendszernek nem szabad egyetlenegy tartalékeszköze épülni. Vonatkozik ez még az aranyra is. A tartalékoknak az aranyra, a különleges lehvási jogokra és néhány valutára kell épülniük. Ami pedig a rögzített, de kiigazítható paritásokról illeti, minden attól függ, mit jelent a „kiigazítható” jelző. Ezt még pontosabban tisztázni kell — hangsúlyozta a francia köztársasági elnök.

Pompidou ma egyébként fogadja a háromnapos hivatalos látogatáson Franciaországban tartózkodó japán miniszterelnököt. Tanaka tegnap hivatalos tárgyalást folytatott politikai és gazdasági kérdésekről *Messmer* miniszterelnökkel. A találkozó után a japán politikai újságíróknak elmondta, hogy a kétoldalú kapcsolatok kiterjesztésének számos kérdéstről szó esett, többek között az atomenergia területén való kooperációról. Francia hivatalos szemlélyiségek a kormányfői tanácskozásról elmondták még, hogy azon szó volt a nemzetközi pénzügyi helyzetéről, kereskedelmi kérdésekről. Japán és az EKG kapcsolatáról, valamint a légi szállításról. Franciaország Concorde-gépet szeretne eladni Japánnak, és közvetlen szuperszónikus összeköttetés létesítését óhajtja Párizs és Tokió között. (Reuter, AP-DJ, AFP, DPA)

A magyar—szovjet kapcsolatokról nyilatkozott Tordai Jenő miniszterhelyettes

Moszkvai tudósítónktól:

Tordai Jenő külkereskedelmi miniszterhelyettes a Szovjetunióban megrendezésre kerülő magyar gazdasági napok kapcsán sajtótájékoztatót számolt be a Magyarország és a Szovjetunió közötti árucseré-forgalom alakulásáról.

Előjáróban a miniszterhelyettes elmondta, hogy a magyar—szovjet árucseré-forgalom erre az évre 1,9 milliárd rubelnyi áruszállításokkal számolt. Az előirányzatokat kölcsönösen sikerrel teljesítjük, s minden remény megvan arra, hogy még az idén elérjük a 2 milliárd rubelt. Ez jó alapot jelenthet majd, hogy a következő évben továbbra is bővíljenek a két ország szállítási. 1975-re a magyar—szovjet árucseré-forgalom előirányzata 2,2 milliárd rubel. A hosszú lejáratú megállapodás és a forgalom dinamikus emelkedése biztosíték arra, hogy ez valóban létre is jön.

A kereskedelmi kapcsolatok több mint negyedszázados fejlődésének értékelésére *Tordai Jenő* elmondta, hogy az első magyar—szovjet kereskedelmi egyezmény áruállításai mintegy kéttucatnyi cikk szerepelt — míg ma a specifikált áruállítás köteteket tesznek ki. Legfontosabb ipari nyersanyagok és az energiahordozók túlnyomó részét tartósan a Szovjetunióból szerezzük be, ugyanakkor a szovjet almaidort 50 százalékát, a gyógy-szerimort 35 százalékát, a pamut-szövetimort 20 százalékát a hazánk-ból származó termékek fedezik. A Szovjetunió teljes gépipari behozatalának 10 százaléka magyar eredetű, míg a magyar gépipari behozatalának közel 30 százaléka származik a Szovjetunióból.

A szocialista gazdasági integráció keretében gyümölcsöző kooperáció és szakosítás alakult ki a magyar és a szovjet iparágak között. Példaként a timföld-alumínium szállításában, az

olefingyártásban, a járművek, a számítástechnikai egységek előállításában kialakult kapcsolatokat emelte ki a miniszterhelyettes. A magyar—szovjet árucseré-forgalomban jelenleg 20 százaléka a tartós termelési együttműködésben gyártott termékek szállítása.

A két ország kapcsolatának lendületes bővülése nagy mértékben függ attól, hogy mennyire tudjuk bekapcsolni a hagyományos árucseré-forgalom elemei mellett a nemzetközi gazdasági kapcsolatokat újabb formáit. Az integráció kibontakozásával, várhatóan tovább növekszik a kooperációs és szakosítási megállapodások száma. Jelenleg 20 munkacsoport folytat e témában vizsgálatokat.

A magyar intézmények eddig közel 4000 műszaki dokumentációt kaptak szovjet partnerektől, és mintegy 2600 műszaki dokumentációt bocsátottak partnereink rendelkezésére. Jelenleg 200 magyar és 250 szovjet intézmény 300-nál több műszaki-tudományos feladat megoldásán dolgozik. Az eddigi tapasztalatok szerint a magyar—szovjet tudományos-műszaki-gazdasági kapcsolatok mindkét félnél előmozdították a világgazdasági követelményeknek megfelelő műszaki fejlődést.

A most megrendezésre kerülő magyar gazdasági napok is várhatóan kedvezően befolyásolják a két ország gazdasági kapcsolatát. Ugyanakkor nagy várakozással tekintünk már most a jövő évben Budapest rendezendő magyar—szovjet műszaki és gazdasági napok felé, — mondta befejezésül *Tordai Jenő* külkereskedelmi miniszterhelyettes.

Akadályok az amerikai kereskedelempolitikai törvény útjában

Az amerikai kongresszus költségvetési bizottsága, amely a kereskedelmi törvényjavaslatot a jövő hónapban terjeszti a képviselőház elé, olyan módosítást hagyott jóvá, amely előirányozza, hogy kössék politikai feltételekhez a legnagyobb kedvezmény feltételeinek kiterjesztését a szocialista országokra. Az elnök kereskedelempolitikai illetékességét körülhatároló törvénytervezetről — jelenti a *Reuter* washingtoni tudósítója — ebben a formában szavaznak először a képviselőházban.

Kissinger — írja a *MTI* washingtoni tudósítója — sajtóértekezletén rámutatott arra, hogy e manőverek veszélyeztetik az enyhülési politikát. A legnagyobb kedvezmény kérdése — hangsúlyozta — része a szovjet—amerikai tárgyalások eredményeként létrejött általános rendezésnek. „Amennyiben most a törvényhozás akadályt gördít a legnagyobb kedvezmény kiterjesztése elé, akkor kétségessé válhat, hogy milyen mértékben építhetnek más országok — jelen esetben a Szovjetunió — az USA által vállalt kötelezett-

ségek hosszabb távú teljesítésére. Egy ilyen lépés következtében minden bizonylan jelentős mértékben visszavetheti politikánkat.”

Schultz pénzügyminiszter, az amerikai külgazdasági politika irányítója — aki a közeljövőben Moszkvába látogat —, Nairobiban ugyancsak aggodalmát fejezte ki a bizottsági döntés miatt, s megjegyezte: a kongresszus macakcsodása megállíthatja a szovjet—amerikai kereskedelem dinamikus fejlődését.

A *Mills-bizottság* határozata — mutat rá az AP-DJ jelentése — rögzítené a *Nixon*-kormány kereskedelempolitikai célkitűzéseinek megvalósítását, de valószínű, hogy az elnök vétőjével élne abban az esetben, ha a törvényhozás két háza elfogadná a bizottság által javasolt módosítást. A hírfüggőség utalt arra, hogy számos vezető amerikai konszern, amely tért szeretne nyerni a hatalmas és sokat ígérő szovjet piacon, nagy erőfeszítéseket tesz a javaslat eredeti formában történő elfogadása érdekében. (Reuter, AP-DJ, MTI)

Patolicsev fogadta a Bundestag küldöttségét

Patolicsev szovjet külkereskedelmi miniszter szerdán a bonni Bundestag Moszkvában tartózkodó küldöttségével folytatott egyórás megbeszélésen állást foglalt a szovjet—nyugatnémet kereskedelem kiszélesítésére és továbbfejlesztésére mellett. Ugyanakkor utalt a két ország kereskedelmében jelentkező nehézségekre és problémákra is. Úgy vélekedett, hogy a közös objektumok építéséről folyó tárgyalások jelenleg nem olyan kielégítőek, mint a korábbi közös vállalkozások esetében. Ennek kapcsán megemlítette a tervezett kurszki kohóművet, de hozzátette, hogy szerinte a nehézségek nem áthidalhatatlanok. Hangsúlyozta, hogy az NSZK-ban szokásos kamatok a Szovjetunió

számára elfogadhatatlanok. Franciaország hatszázalékos kamatra nyújt hitelt — mondotta. A Szovjetunió tehát nincs ráutalva az NSZK-ra, de igen fontosnak tartja az együttműködést.

Beszélt a kölcsönös gazdasági kapcsolatokról „főkező elemekről” is, de ezekről nem nyilatkozott bővebben. Kinyilvánította a Szovjetunió készségét, hogy fokozza kereskedelmét a kisebb és közepes nagyságú nyugatnémet cégekkel is.

Az EKG és a KGST kapcsolatainak kérdéséről szólva azt mondotta, hogy ebben a vonatkozásban nem lát különösebb nehézségeket. Utalt arra, hogy a Szovjetunió már több EKG-országgal kötött kétoldalú szerződést. (DPA)

Dent Varsóban tárgyal

Olechowski lengyel külkereskedelmi és Dent amerikai kereskedelmi miniszter elnökletével Varsóban ülésezik a két ország kereskedelmi együttműködési vegyes bizottsága. A két ország az évi első hét hónapjában 280 millió dollár értékű árucseré-forgalmat bonyolított le. Az adat rendkívül gyors fejlődésről tanúskodik, hiszen tavaly a kétoldalú árucseré mindössze 109 millió dollár telt ki. Nizon amerikai elnök 1972 júniusi varsói látogatását követően Washington enyhítette a bilaterális kereskedelem korlátozásait és az amerikai Export-Import Bank hitelnyújtásait is. A két ország közötti kereskedelmi körök érdeklődését a lengyel piac iránt.

Dent látogatását kommentálva a *Slowo Powszechno* című varsói lap a többi között rámutatott: az amerikai kereskedelmi miniszter Budapestről érkezett Varsóba, innen Moszkvába re-

pül, ez is azt bizonyítja, hogy az USA új módon közelíti a KGST-országokkal folytatott kereskedelmét.

A lengyel-amerikai kereskedelem a következő öt évben olyan mértékben növelhető, hogy elérje az évi 600 millió dolláros szintet — folytatja az idézett varsói újság. Washington hitelkötvételeket biztosított Lengyelországnak, hogy az Egyesült Államokban vásárolhasson gépeket és berendezéseket az ipar korszerűsítéséhez.

Az Egyesült Államok kormánya nem foglalkozik közvetlenül üzletkötésekkel, de sokat tud tenni annak érdekében, hogy a lengyel export tovább növekedhessen. Igen fontos az ipari együttműködés fejlesztése. Erre jó példa a *Jones Cranes*, az *International Harvester*, a *Koehrin* és a *Clark Equipment* céggel már megkötött szerződés is — húzta alá befejezésül a varsói lap. (MTI)

A VG JELENTI

● Együttműködési megállapodást kötött Olaszország és Kuba. A hosszú lejáratú megállapodás a gazdasági és ipari kooperációra vonatkozik, s több mint egy éves tárgyalások gyümölcse.

● Hitelt kap a saigoni rendszer az Azziai Fejlesztési Banktól. A 4,6 millió dolláros, rendkívül kedvező feltételekkel nyújtott hitel a saigoni vízhalózat fejlesztését szolgálja.

● Tajvan megtiltotta az élelmiszer és a műtrágya kivitelét. Az intézkedést ellátási zavarokkal indokolták. Az intézkedés nem vonatkozik a már megkötött szerződésekre.

● Új repülési rekordot állított fel a Concorde. Washingtonból Párizsig mindössze 3 óra 35 percre volt szüksége. Ezzel 6 perccel megdöntötte egy amerikai Convaír Hustler gép rekordját. A Boeing 707-es általában 7 óra 45 perc alatt repül be a távot.

● Tetemes veszteséget okozott a kolera az olasz idegenforgalomnak. Nápolyban a járvány kiterjedése eddig legalább havi 5 milliárd líra a kiesés. Különösen érzékenyen érintette a kolera az éttermek forgalmát.

● Holtpontra vannak a Lip-ügyben folyó tárgyalások. A francia kormány megbízottja ragaszkodik több mint 300 dolgozó elbocsátásához, mert úgymond, csak így biztosítható az üzem rentabilitása. A hét végén a szakszervezetek nagyszabású tüntetést szerveznek a Lip munkásainak támogatására.

● Hatalmas károkat okozott a száraz idő a japán mezőgazdaságnak. Több mint 2 millió acre vetésterület kapott a szűkségénél jóval kevesebb mennyiségű csapadékot, majdnem 90 milliárd jen kárt okozva.

● Szaúd-Arábia hajlandó több olajat eladni az USA-nak, ha Washington ellenszolgáltatásként hozzájárul az arab ország iparosításához. Szaúd-Arábia központi szervezési szervezetének elnöke szerint a jelenlegi inflációs időszakban országának nem érdeke a túlzott kőolajtermelés. Számára kedvezőbb lenne az infláció lecsillapodásának a kőolajtermelés alacsony szinten tartani, s az olajat egy későbbi időpontban magas áron eladni.

● A világ első víz alatti szállodáját szándékoznak megépíteni Spanyolországban. A déli tengerparton Almeida közelében felépülő hotelből tanulmányozzák majd a kutatók a Földközi-tenger élővilágát.

● A multinacionális vállalatoktól kiscserélt tapasztalatait az ausztrál és a kanadai kormány. Az ausztrál miniszterelnök szerint Kanada hasonlóképpen igyekszik ellenőrizni a hatalmas konzerneket, mint Canberra.

● Romlott a dán fizetési mérleg. Az augusztusi deficit 945 millió korona volt, 414 millióval több, mint egy évvel korábban. Az idén augusztusig a passzívum megközelítette a 6,5 milliárd koronát, vagyis több mint kétszerese volt az egy évvel korábbiak.

Málta kereskedelme a szocialista országokkal

Málta és a szocialista országok kereskedelmi forgalma a múlt évben változó tendenciákat mutatott. A szocialista országokba irányuló export nagyon erősen, majd háromszorosára növekedett miközben az ország teljes exportja 37 százalékkal ment fejlebb. A szocialista országokba irányuló kivitel aránya azonban továbbra is nagyon alacsony, a múlt évben alig 1,6 százalékos volt.

A szocialista országokból származó málta import viszont tavaly körülbelül 25 százalékkal csökkent. Málta teljes importjának növekedése ebben az időszakban nagyon csekély volt, mindössze 3 százalékos. Az ország összes importjában a szocialista országokból származó import aránya elég magas, mintegy 5 százalékos.

A málta áruk legfontosabb fogyasztója a szocialista országok közül Lengyelország, amelyre 1971-ben a szocialista országok teljes málta importjának több mint kétharmada, 1972-ben pedig több mint a fele jutott — írja a *Rynki Zagraniczne*.

Málta legnagyobb szállítója a szocialista országok közül a Szovjetunió, utána Jugoszlávia, Románia, a Kínai Népköztársaság, Bulgária, Csehszlovákia és Magyarország. Lengyelország jóval kevesebb árut szállít Máltába, mint amennyit importál onnan.

Amerikai üzletemberek utaznak Pekingbe

Az amerikai magántőke első hivatalos pekingi látogatására november 1. és 15. között kerül sor — jelentette be New Yorkban az amerikai-kínai kereskedelem nemzeti tanácsának szóvivője, *Ch. Phillips*, a tanács elnöke közölte, hogy nyolc amerikai gazdasági vezető utazik Kínába és részt vesz — a 25 év óta első — amerikai-kínai üzleti találkozón. Megtárgyalják a két ország jövőbeli kereskedelmének kiépítésével és feluttatásával kapcsolatos feladatokat, üzletemberek cserelátogatásáról ejtenek szót, szabadalmak, védjegyek és egyéb, szerződésekkal kapcsolatos jogi kérdéseket vesznek vizsgálat alá, és végül kínai kereskedelmi kiállítások felállításának megbeszélését.

Az amerikai delegációban a *Bendix*, a *Deere and Co.*, a *Cargill*, a *J. C. Penney*, az *Interstate Oil Transport*, a *Manufacturers Hannover Trust* és még néhány kisebb vállalat képviselője vesz részt. (AP-DJ)

Izland ultimátuma Angliához

Az izlandi kabinet tegnap úgy döntött, hogy megszakítja diplomáciai kapcsolatát Angliával, hacsak szerdáiig ki nem vonják a brit hadihajókat az ötven mérföldre kiterjesztett izlandi területi vizekről.

A diplomáciai kapcsolatok megszakítása esetén a két ország között konzuli összeköttetés marad csak. A NATO történetében még nem fordult elő, hogy két tagország a hivatalos kapcsolatok felbontását helyezte volna kilitásba. (Reuters)

Élesedő verseny a nyugatnémet teherautó-piacért

Altalános támadás van kilátásban a nyugatnémet teherautó-piac meghódításáért a külföldi haszonjarmú-termelők részéről — írja a *DPA* hírügynökség. A startlövet a frankfurti autóbemutató adták le. Igen nagy sikerrel indult a verseny a *Ford*, a *British Leyland* és a *FIAT*. Ezek a cégek remélik, hogy sikerül betörniük arra a piacra, amelyet egyelőre a *Daimler-Benz* (beleértve a *Hanomag-Henschelt*) szilárdan kézben tart.

Nyugat-Németországban tavaly 157 ezer teherautó lett gazdára, s a megvett kocsik 87 százaléka a *Daimler-Benz* üzemeiben készült. Lényegesen kisebb számban értékesített haszonjarmúveket az ugyancsak nyugatnémet *MAN* és a *Kloekner-Humboldt-Deutz*. Ezenkívül csak néha kelt el egy-egy *FIAT*, *holland DAF* vagy svéd *Scania-Vabis* teherautó.

Írország módosítja a bányaiipari törvényt

Írországban eltörlék a külföldi bányaiipari vállalatoknak nyújtott „indokolatlanul magas” adókedvezményeket. Dublini pénzügyi szakértők szerint az adókedvezmények évente 65 millió font többletbevételt jelentenek a vállalatoknak, s ugyanilyen nagyszámú veszteséget az államkasszának.

Az 1967-ben hozott törvény húsz évre adómentességet, majd ezt követően egyéb kedvezményeket adott az Írországban tevékenykedő külföldi bányaiipari vállalatoknak, mindenképpént kanadai érdekeltségű cégeknek. A törvényt akkor azzal indokolták, hogy az ír gazdasági fejlődés szükségessé teszi a bányaiipar átlagnál nagyobb arányú fejlődését. Az azóta eltelt időszak bebizonyította, hogy az egyéb ösztönző tényezők is biztosítják a bányászati és kivant ütemű növekedését. (AP-DJ)

A nemzetközi munkaerőáramlás problémái

ILO-javaslat nemzetközi szabályozásra

A vendégmunkások helyzetének nemzetközi sítú szabályozására törekszik a Genfben székelő Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO). A probléma nemcsak Nyugat-Európára korlátozódik, ahol 11 millióra becsülik a vendégmunkások számát. Az Egyesült Államokban mintegy 4 millió külföldi dolgozik, Argentínában legalább 1 millió más dél-amerikai nemzetiségű, Afrikában pedig Elefántcsontpartra és Ghanába áramlanak a szomszédos országokból a munkanélküliek.

Az ENSZ szakosított szervezete felhívja a 123 tagállamot, hogy átfogó nemzetközi sítú szabályozással váltsák fel a jelenleg érvényes, többségében kétoldalú és rendkívül hiányos megállapodásokat. Genfben a szakértők három dokumentumot készítenek elő a vendégmunkásság helyzetének nemzetközi rendezésére. Az egyik az illegális bevándorlásról, a munkaerő csempészéséről intézkedik, a másik a külföldi munkások és a fogadó ország dolgozói számára azonos elbánást irányoz elő, a harmadik pedig a családok egyesítésé-

ről, az egészségügyi ellátásról és más szociális kérdésekről intézkedik majd.

Ez a három dokumentum minden bizonyonnyal központi helyet foglal el a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet jövő évi genfi konferenciájának napirendjén. A vendégmunkások helyzetéről egy-már korábban közzétett ILO-tanulmány megállapítja, hogy a munkaerő ország-határon túli áramlása csak részben szervezett. Többségében spontán mozgásról van szó, s igen komoly gondot okoz az illegális munkaerővándorlás. További nagy gond világszerte a külföldi munkások egyenlőtlen kezelése. Az esetek többségében a vendégmunkások nem tudnak elhelyezkedni saját szakmájukban, mert a fogadó ország hatóságai nem ismerik el a náluknál fejletlenebb országokban kiadott szakképesítési igazolást. Vonatkozik ez még a Közös Piacra is, amely, mint ismeretes, szabadabb tette a munkaerő mozgását: a kilenc ország állampolgárai helyileg ott vállalhatnak munkát, ahol akarnak, csak éppen nem saját szakképesítésüknek megfelelően. (Reuters)

A nyugat-európai vendégmunkás-rendszer jövőjéről

Nyugat-Európában jelenleg 11 millió ember dolgozik hazájától távol. A magas szám tartalmazza az EGK-országok egymás közötti munkaerő-forgalmát, amelyet 1969-ben teremtettek meg az egységes munkaerőpiac létrehozásával. Nagyon arányban azonban a mediterrán országokból — Spanyolország, Görögország, Törökország, Portugália és Jugoszlávia — származókat tartalmazza az adat. Jelenleg Svájcban a foglalkoztatottaknak már 25, az NSZK-ban és Franciaországban pedig 10—12 százalékat vendégmunkások teszik ki.

A hatvanas évek közepén a rendszert Nyugat-Európában még egyértelműen pozitívan ítélték meg. A külső ország elnövei: munkaerőfeleslege csökken, az átutalásokkal fizetési mérlege javul és többet importálhat a fejlesztéshez szükséges berendezési javakból, állampolgárai szakmát tanulnak, amelyet aztán otthon hasznosíthatnak. A fogadó ország munkaerőhiányán pedig segítenek a vendégmunkások, így lehetővé válik a gazdasági növekedés ütemének fenntartása, a termelési tényezők jobb kihasználása.

A fenti érvek ma is igazak. A vendégmunkások helyzete — lényegében a vendégmunkások fogalma — azonban alaposan megváltozott. A hatvanas évek elején átlagosan 18 hónapot töltött egy ideiglenes munkavállaló az NSZK területén, ma az átlagos tartózkodási idő öt év. Az átmeneti jelenlét tehát a tartós letelepedés elemeit kezdte felvenni, a vendégmunkások számára lakásról, gyermekeik részére oktatásról kellett gondoskodni. Az olyan nyugati nagyvárosokban pedig, ahol a vendégmunkások aránya egyes kerületekben nagy (Párizs, München), számolni kellett a két népcsoport közötti súrlódásokkal is.

A vendégmunkások szociális ellátására jó ideig nem gondoltak, mert ez hihetetlenül olcsóvá tette a külföldi munkaerő alkalmazását. A lakáskommunális-ellátás, betegbiztosítás és oktatási költségek felmerülése tehát csak közelebb hozta a hazai és az importált munkaerő költséget. Ráadásul a kiadások nemcsak az alkalmazóra hárulnak, Franciaországban nagyobbrészt az állam fedezi. Az NSZK-ban a letelepedéssel járó költségek a munkaadót illetik, akit ezenkívül még a költségvetésbe fizetendő „felvételi adó” is terhel.

Az állandó letelepedés elemeinek erősödése a nyugat-európai fejlett tőkésországokat azzal fenyegeti, hogy kénytelenek berendezkedni egy mesterségesen megteremtett nemzetiség jelenlétére. Nyilvánvaló, ha tovább növekszik a rendszerben az „állandó elem” bizonyos határokon túl, a gazdasági egyenjogúsításon felül politikai jogokat is kell a külföldieknek biztosítani, kezdetben természetesen saját érdekképviseleti szerveik formájában.

Összefoglalva tehát, a nyugat-európai országoknak szükségük van a foglalkoztatottak külföldi forrásból való növelésére, de a vendégmunkások jelenléte, (alapvetően nem gazdasági okokból) egyre inkább kényelmetlenné válik.

Mit állítanak az előrejelzések? Az ENSZ számításai szerint 1980-ra Nyugat-Európában további 4 millió vendégmunkásra lesz szükség. Az ILO 1971-ben közzétett világfoglalkoztatottsági programja is munkaerőhiányt számol a fejlett tőkésországokban, ha tehát a jelenlegi helyzet fennmarad (melyben a gazdasági növekedéshez vendégmunkások számának százalékosan hasonló ütemű emelkedése társul), a külföldi munkaerő importja folytatódni fog.

A mediterrán országokban pedig a vendégmunkások hazautalásaira növekedési modell épült. A fenti tétel főként Görögországra és Spanyolországra igaz, amelyek jelen pillanatban a tőkés Európa leggyorsabban fejlődő országai. A vendégmunkások átutalásai, amelyek tavaly 800 millió dollárt értek el — és természetesen az idegenforgalmi bevételek — lehetővé tették, hogy Spanyolország 60 százalékos export-

fedeztelt se kerüljön fizetési zavarba. A fentiek alapján kiderül, hogy a vendégmunkás-rendszer valamilyen formában való fenntartása a fejlett tőkésországok számára szükségszerűség, a munkaerő-exportőröknek pedig — ameddig nem sikerül fizetési helyzetüket e bevételek nélkül stabilizálni és az elvándoroltaknak otthont adni — igény.

A vendégmunkás probléma megoldására több lehetőség merült fel. Régóta hangoztatott nézet, hogy a fejlett tőkésországoknak oda kell vinniük a tőkét, ahol szabad munkaerő van, tehát a fejlődő országokba, és terméket kellene importálniuk munkaerő helyett. Bármily tetszetős is lenne ez az út, és bármilyen megfelelő a fejlődők számára, teljesen megsemmisíti a ki a problémát. A vendégmunkások nagy része ugyanis a szolgáltatásban és az építkezéseken dolgozik, a két szektor pedig aligha helyettesíthető importtal. A közelmúlt felvetése a szocialista országokhoz kapcsolódik. Eszerint kooperáció vagy bér munka formájában teszik át a tőkés cégek termelésüket határon túlra és a végterméket importálják. Itt nem szabad elfeledkezni, hogy a kooperációnak a fenti megoldás csak egyik mozgatórugója, és vannak olyan kooperációs megállapodási sémák, melyek az idézett követelményeknek nem tesznek eleget.

Igen valószínű továbbá az is, hogy az EGK kibővülésével növekedni fog a közösségen belüli munkaerőmozgás, két új tagja, Anglia és Írország ugyanis potenciális munkaerőexportőr. Valószínű, hogy a jövőben pótlólagos igényeiket az importőr államok elsősorban innen kívánják kielégíteni. Az is várható, hogy a jelenleg Nyugat-Európában dolgozók egy része állandóan letelepedik, bár állampolgárságát megőrzi, de csak látogatni jár haza. Így viszont előadódhat a helyzet hogy a külföldi országokban vezet távolléttük munkaerőhiányhoz. Portugália gazdasága már jelenleg is megsínyli a mintegy 1 millió munkás elvándorlását, a munkaerőhiány fő oka lett az évi 10 százalékos inflációnak. Az ILO fentebb idézett programja pedig Spanyolországról jósolja, hogy az ország középtávon megszünik munkaerőexportőr lenni.

Ilyen módon nem lehetetlen, hogy amikor a munkaerőkérdés az EGK-ban már veszített élességéből, hirtelen munkaerőhiány keletkezik a „külső körön”, azokban az országokban, melyek addig exportőrök voltak. Mai szemmel nézve logikus megoldásnak tűnik, hogy a „külső kör” országai ez esetben munkaerőimportőrök lesznek és maguk is kapcsolnak magukhoz országokat, valószínűleg Észak-Afrikában. Akárhogy is lesz, bizonyos, hogy a vendégmunkás világgazdaságunk maradandó jelensége.

— g. 1. —

Hírek a vendégmunkások helyzetéről

Több mint kétszerezésére emelkedett a vendégmunkások száma az NSZK-ban 1968 és napjaink között, s jelenleg eléri a 2,4 millió főt. Résztárujuk az összefoglalkoztatottak létszámán belül 10,8 százalék. A vendégmunkások 34,8 százaléka a vas- és fémiparban, 17,9 százaléka az építőiparban 11,3 százaléka pedig a szolgáltató ágazatban dolgozik. Nemzetiség szerinti megoszlásuk: török 21,7, jugoszláv 20,2, olasz 18,1, görög 11,5, spanyol 7,9 és egyéb 20,6 százalék — írja a tudósítónk.

Párizsban törvényjavaslatot dolgoztak ki, amely lehetővé teszi, hogy az üzemi tanácsokba és a szakszervezeti vezetésbe beválasszák a vendégmunkásokat is. Eddig külföldi dolgozót nem választhattak be ezekben a szervezetekben, a jövőben a törvényt ezt lehetővé teszi, ha az illető vendégmunkás már legalább két éve tartózkodik Franciaországban.

A sas a levegő királya, repüljön a SAS-sal!

A SAS DC-9 típusú repülőgépei hetenként négyszer — kedden, csütörtökön, szombaton és vasárnap — 16.15-kor indulnak Koppenhágába és Stockholmba. A csodálatos Koppenhágából az egész világ elérhető! Előnyös csatlakozások Észak- és Dél-Amerikába, Japánba és Ausztráliába. Jegyek a skandináv országokba forintfizetés ellenében is.

SAS SCANDINAVIAN AIRLINES
Budapest V., Váci utca 1-3.
Telefon: 189-308, 186-260.

- ◆ SCHEEL MOSZKVAI KONZULTÁCIÓIT IGEN KONSTRUKTÍVNAK tartják a nyugati megfigyelők. Maga a külügyminiszter kedvezően értékelte a gazdasági kérdésekről folytatott eszmecsereket és kijelentette, hogy az NSZK elégedett az árucseré-forgalom fejlődésével. A kétoldalú kereskedelem jelenleg nagy arányú szovjet aktívumot mutat.
- ◆ A CHILEI JUNTA BÁNYAÜGYI MINISZTERE kijelentette, hogy az államostított tőkés monopóliumokat feltétlenül kártalanítani kell. Közölte, hogy kormánya hajlandó az amerikai Kennecott konszernnel tárgyalni.
- ◆ A GANZ VILLAMOSSÁGI MŰVEK 22 VILLAMOS MOTORVONATOT szállít a szarajevói vasútgazgatóságnak, az erről szóló szerződés a bankgaranciák tegnapi kicserélésével lépett életbe. Az üzletkötés pénzügyi garanciáit a jugoszláv bankkonzorcium nyújtotta, amelynek elnöke interjú adott lapunk munkatársának.
- ◆ A KÖZEL-KELETEN EGYRE TÖBB AMERIKAI AGRÁRTERMÉKET adnak el, s ma már az Egyesült Államok gabonaeladásával megelőzte Ausztráliát a világ e térségében. A háborút megelőző három hónapban öt és félszer annyi búzát küldtek az arab országokba, mint egy évvel korábban. Valószínűnek látszik, hogy az ellenségeskedés nem fogja komolyabban befolyásolni az amerikai agrártermékek értékesítését e térségben.

CSÚCSTALÁLKOZÓ, OLAJPOLITIKA

Az EGK külügyminisztereinek napirendje

A Közös Piac tagjainak szolidaritása ezen a héten kemény próba elé kerül: a Kilenec külügyminiszteri rendes tanácsülésük napirendjén felül kénytelenek lesznek megkísérelni, hogy valamilyen közös politikát dolgozzanak ki a Hollandia ellen kimondott olajbojkottal szemben. Megvitatják a francia elnök által kezdeményezett csúcserőkezelést tervét is. Mind a két téma olyan, hogy a megegyezéshez a tagállamok számos érdekellentétét és véleménykülönbségét kell elsimítani.

A Közös Piac miniszteri tanácsa tegnap délután Brüsszelben összeült szokásos értekezletére. A napirenden az EGK fejlesztési politikája, a fejlődő országoknak nyújtandó vámkedvezmények, a közös agrárpolitika és a szocialista országokkal folytatott kereskedelem problémái szerepelnek. A közel-keleti válság sokrétű kihatásai azonban háttérbe szorították a napirend pontjait. Brüsszelben valószínűleg tartják, hogy a miniszterek ezeknek a kérdéseknek tanulmányozását a helyettesekre bízzák, ök maguk pedig — először a tegnap este kitűzött „munkavacsorán”, majd kedden a brüsszeli Egmont-palotában tartandó, tehát nem a miniszteri tanács ülésének minősülő tanácskozásukon — a bonyolultabb és létfenntartásuk kérdéseinek szentelik idejüket.

A Közös Piac energiapolitikájáról az utóbbi napokban élénk tanácskozások folytak, rendszerint zárt ajtók mögött, a tagállamok állami tisztviselői és olajszakértői között. A megbeszélésekről részletek alig szivárogtak ki, de annyi bizonyos, hogy megállapodásra nem jutottak. Nehéz dolog Hollandia segítségével sietni anélkül, hogy az EGK olajszükségletének több, mint 80 százalékát fedező arab országok részéről további korlátozásokat ne kockáztassanak. A közös piaci szolidaritásra apeláló Hollandia és partnerei között rendkívül éles lehet a vita — erre jellemző a londoni Guardian értesülése, amely szerint a hollandok a franciák szemére vetik: Rotterdam bojkottálásában jó alkalmat látnak arra, hogy a közel-keleti olaj irányításával fennlétsék a francia kikötők, Dunkerque és Marseille forgalmát. Messmer francia miniszterelnök viszont sajtóértekezletén emlékeztette a hollandokat, hogy a közös urániumdúsító üzem felállításának ügyében ők tagadták meg a nyugat-európai szolidaritást. Pedig ez az üzem alapul szolgálhatott volna ahhoz, hogy a közös piaci országok függetlenítsék magukat a kőolaj importjától. Párizsi politikai körökben nem tartják valószínűnek, hogy a francia kormány az olajkérdésben olyan kötelezettséget

Ellentmondó fejlemények a nyugati piacokon

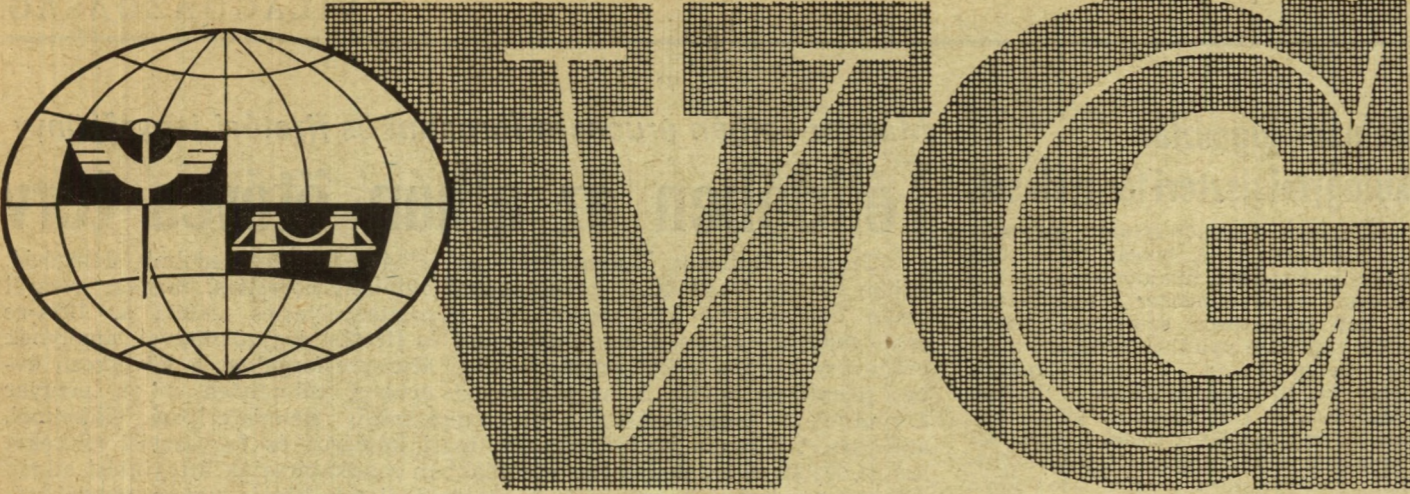
Az energiáhehelyzet, a közös piaci tanácskozások és Nixon elnök belpolitikai nehézségei ellentmondó módon befolyásolták tegnap a nyugati piacokat. A legmeglepőbb fejlemény a dollár devizapiaci szilárdsága. Bár az USA számos tekintélyes sajtóorgánuma nyíltan lemondásra szólította fel az elnököt, a dollár árfolyama valamennyi központban emelkedett, még Frankfurtban is a nyugatnémet márkával szemben. A közös piaci fejlemények és az olajbojkott játszott szerepet abban, hogy a közösen lebegő valuták közül ezúttal a holland forint volt a leggyengébb. A nyugat-európai értéktőzsdéken lanyahta volt az irányzat. Az áruipiacokon általában tartott az irányzat, de a londoni fém-tőzsdé körében lanyhulása számíttanak. Az ollajellátás akadázása ugyanis — mondják —, alighanem korlátozza majd az ipari termelés és ezzel a szinesfémek iránti keresletet. (Reuter, AP-DJ)

Párizs részleges árellenőrzést jelentett be

A közvéleményben tapasztalható nagyfokú nyugtalanság leszerelésére a francia kormány részleges árellenőrzést vezetett be, elrendelte egy sor élelmiszer, így a marhahús, a gyümölcsök és fűszerek, valamint számos fogyasztási cikk, többek közt a lábbeli kiskereskedelmi árának szigorú kontrollját. Maga Messmer miniszterelnök is elismerte azonban, hogy ezzel még nem szűnt meg az infláció tovaerjedésének veszélye, és a hét végén bejelentette: „rendkívül előrehaladott stádiumban van az átfogó árstabilizációs program kidolgozása”.

Giscard d'Estaing pénzügyminiszter televíziós nyilatkozatában az általános ár- és bérbefagyasztás lehetőségét sem zárta ki. Szakszervezeti körökben aláhúzzák, hogy a kormány most csak „alibit igyekszik teremteni és egy későbbi időpontban a bérek befagyasztásának elrendelésével hártja majd az infláció terhet a dolgozók vállára. Az inflációelleni hatékony közdelemhez — hangsúlyozzák — arra lenne szükség, hogy rögzítsék a közszükségleti cikkek árát, s a közszolgáltatási díjakat, csökkentésük a fogyasztási adókat, s megakadályozzák a nagytőke spekulációs manővereit.

A Párizsban közzétett legújabb statisztikák szerint az élelmiszerek kiskereskedelmi ára az elmúlt 12 hónapban 10 százalékkal nőtt, a létfenntartási költségek egyedül szeptemberben 0,9 százalékkal emelkedtek. A kormány a kiskereskedők egy részét hibáztatja az

VILÁGGAZDASÁG

1973. NOVEMBER 6., KEDD

V. ÉVFOLYAM, 214. (1216.) SZÁM

Az olajhelyzet az embargó szigorítása után Arab csúcserőkezelés Algirban?

A tíz OAEPC-ország kuvaiti értekezlete úgy döntött: a szeptemberi szinthez képest 25 százalékkal csökkentik a novemberi termelést, decemberben pedig további 5 százalékkal kevesebb nyersolajat hoznak felszínre. Az olajfejver bevetésének fokozásával egy időben fölöttébb megelégnült a diplomáciai tevékenység. Fejlesztés király Nixonhoz készül; El-Zajjat, Szadat elnök különtanácsadója Párizsban tanácskozik, majd Londonba folytatja útját; a New York-ból hazatérő egyiptomi külügyminiszter Moróval, olasz kollégájával értekezett Rómában. A szaúd-arábiai vagy az algériai olajügyi miniszter rövidesen Bonnba utazik, hogy az NSZK kormányát a Kuvaitban kidolgozott irányelvekről tájékoztassa, amelyeknek egyik legfontosabbika — a DPA értesülése szerint — Nyugat-Németország színvallásra kényszerítése, miután a bonni kormány eddigi megnyilvánulásai — úgymond — nem kielégítőek és „langyosak”. E két miniszter felhatalmazást kapott a konferenciától, hogy a nyugati fővárosokban teendő körúton fejtsse ki: csak azok az országok számíthatnak olajszállítmányokra, amelyek a közel-keleti konfliktusban egyértelműen az arab oldalra állnak. Algirban még e hó folyamán összeül az arab állam- és kormányfők konferenciája — írják a libanoni lapok. A tervezett csúcserőkezelést fő célja: „valamennyi arab államra kötelező hosszú lejáratú politika kidolgozása, szem előtt tartva azokat a feltételeket, amelyek nélkül a békés rendezés nem fogadható el”. A csúcserőkezelést összehívását — írja az AP hírügynökség — az arab fővárosokban körúton levő Bumedien szorgalmazza. Bejrúti sajtójelentések szerint Egyiptom és Szíria már hozzájárult a részvételhez, az iraki kormány azonban egyelőre vonakodik, a líbiai Kadhafi viszont — aki Bumedien megelőzve szintén Bagdadban járt — „fegyverszünet-ellenes tömböt” akar összekovácsolni. Talán e helyen érdemel említést az izraeli külügyminiszter bukaresti útja; Eban Maurerral és Macovecscuval tárgyal a közel-keleti helyzetről.

Az olajtermelő országok október 17-i határozatának eltérő értelmezése és alkalmazása után a most november 4-én közzétett kommunikáció a tíz OAEPC-ország szolidaritásának és cselekvési egységének erősödéséről tanúskodik. A kuvaiti értekezleten az alábbi tíz ország vett részt: Szaúd-Arábia, Kuvait, Abu Dhabi, Katar, Bahrein, Irak, Egyiptom, Szíria, Algéria, és Líbia. Az egyiptomi küldöttség azonban csak az utolsó percben érkezett, s tevékenysége csak a döntések jóváhagyására szorítkozott. Az iraki delegáció, amely már az október 17-i kommunikációt sem írta alá, (a tüzszünetet ellenző Irak a szankciókat nem tartotta eléggé erőteljesnek), ezúttal is kivonult a konferenciáról még annak befejezése előtt.

Az ollajtanácskozás után kiadott határozat megállapítja: a miniszterek arra törekednek, hogy a döntés a lehetőségekhez mérten ne érintse az arab ügyvel rokonszenvező nyugati államok közel-keletről származó ollajimportját. Egyidejűleg megjegyzik, hogy a 25 százalékos bennne foglaltatik az Egyesült Államokra és a Hollandiára már korábban elhatározott embargó. A miniszterek úgy döntöttek, hogy állásponztjuk részletes kifejtésére Szaúd-Arábia és Algéria ollajipari miniszterét Washingtonba és a nyugat-európai fővárosokba menesztik, hogy részletesen ismertessék és megmagyarázzák a döntéseket. Jelentések szerint azonban aligha valószínű, hogy ez a tájékoztató körutazás két héten belül megkezdődhessen.

A kuvaiti ollajtanácskozáson a résztvevők annak lehetőségeit megvitatják, hogyan növelhető a pénzügyi támogatás a harcban álló két arab ország, az EAK-nak és Szíriának, amelyeknek vezetői, Szadat és Asszad — mint már jelentettük — a múlt hét második felében a kuvaiti fővárosban találkozott a sejkétség uralkodójával.

Az ollajminiszterek találkozója után jól tájékozott körökben emlekedtek, hogy a napirenden nem egyszerűen csak a szankciók szigorítása szerepelt, hanem annak az igen bonyolult kérdésnek a vizsgálata is, miként akadályozható meg, hogy arab ollaj reexport útján embargó alá vett országokba kerüljön, s milyen módon lehet az exportot arra a szintre leszorítani, amely a baráti országok ollajfogyasztásának biztosítása mellett kizárja a reexport lehetőségét.

Nyugat-Európában az arab termelés-csökkenést kényszerű tudomásulvétele mellett főként azt igyekeznek az arab politikusok nyilatkozataiból ellesni, hogyan is viszonyulnak az egyes tőkés-országokhoz, vagyis ki hol szerepel abban a bizonyos arab kategorizálásban. Egy bizonyos: az USA-t és Hollandiát az „ellenséges” országok csoportjában tartják számon. Ami a „baráti” és a „semleges”, vagy más néven „óvatosan kezelendő” országcsoportha való besorolást illeti, tömören az mondható: ahány

éretülés, annyiféle változat. Talán csak Spanyolország és Franciaország helye biztos a baráti államok csoportjában. Nem tudni, hogy az egyes arab államok miként értékelik Anglia, az NSZK, Olaszország, Japán és Ausztria közel-keleti politikáját.

Szaúd-Arábia felfüggesztette az ollajszállítást Dél-Afrikába — erről tájékoztattott a hét végén a bejrúti Middle East Economic Survey című gazdasági hetilap. A Reuter-iroda értesülése szerint Szaúd-Arábia leállította a Kanadába irányuló ollajszállításokat, mert — mint hivatalos szaúdi körökben emlekedtek — „igen nagy a valószínűsége annak, hogy a Kanadába irányuló szaúd-arábiai ollaj végül is az amerikai fogyasztóknak köti ki”. Fejlesztés királyi kormánya arról értesítette szombaton Indiát, hogy 10 százalékkal csökkenti az Indiába irányuló szállításokat. Egyidejűleg viszont tájékoztatta Pakisztánt, hogy az oda irányuló ollajexport változatlan marad. Riadalmat kellett osztórák körökben az a hírügynökségi értesülés, amely szerint a Bécsbe akkreditált arab nagykövetség ezen a héten tanácskozára ülnek össze, hogy döntsenek, barátjának tekintheti-e az arab világ Ausztriát, avagy sem. Ha az utóbbi változatot fogadják el, az Ausztriába irányuló arab ollajszállítmányok korlátozását vonná maga után.

Az ollajszankciók szigorítása, jöllehet továbbra is Nyugat-Európa és Japán gazdaságát érinti érzékenyebben, fokozza a gondokat az Egyesült Államokban is. A szigorításoknak olyan közvetett hatásai is vannak, mint a kanadai exportilleték emelése és a venezuelai kormányának az a törekvése, hogy ollajtermelését nagymértékben csökkentse. Venezuelának — mondotta az egyik vezető bányaugyi szakember, a jelenlegi körülmények között törekedni kell ollajkészletei konzerválására, hiszen a barrelenkénti ár előbb-utóbb eléri a 10 dollárt, s az ország értékes kincsét nem szabad a jelenlegi, ennek alig 50 százalékát kitevő áron eltékozolni. Ami Kanadát illeti, az exportilletéket 375 százalékkal a barrelenkénti 40 centről, 1,90 dollárra emelték. McCloskey külügyi szóvivő Washingtonban emlekedta, hogy kormányának nagy csalódást okozott a kanadai döntés. Mindezek ismeretében nem kellett meglepetést az a fehér-házi bejelentés, miszerint Nixon ezen a héten ismét foglalkozik az energiáhehelyzettel, s elképzelhető, hogy a fűtőolajra, Diesel-olajra és propángázra már érvényes kötelező elosztási rendszert kiterjesztheti a nyersolajra és az egyéb ollajtermékekre.

Messmer francia miniszterelnök, a hét végén bejelentette, hogy meggyorsítja az atomerőmű építési programot, hogy az ország energiaellátását függetlenebbé tegyék a kőolajtól. Figyelmeztette egyidejűleg a fogyasztókat, hogy a kormány kénytelen lesz a benzinfogyasztást korlátozni, ha a lakosság ezt nem

teszi meg önkéntességi alapon. A kormány tanulmányozza az ollajkorlátozások bevezetésének kihatásait. Olaszországban is hivatalosan közölték, hogy halaszthatatlanná válnak bizonyos korlátozó intézkedések, amelyek között az első a benzinkutak hét végi lezárása lenne. Brüsszelben az ollajvállalatok szintén korlátozó intézkedéseket kérnek a belga kormánytól. Az NSZK előreláthatólag 10–15 százalékkal kevesebb ollajt kap az újabb arab ollajszankció nyomán. Von Wechmar kormányzó-vívó takarékoskodást kér a lakosságtól, de hangsúlyozta, hogy kormánya véleménye szerint nincs ollajválság. Kiszivárgott értesülések szerint, Bonnban is kidolgoztak bizonyos szükségintézkedéseket. Görögországban ezen a héten átlagosan 20 százalékos áremelést jelentenek be az ollajtermékek piacán. A Jugopetrol e hét végén korlátozza a fűtőolaj értékesítését.

Tanaka japán miniszterelnök vasárnap sajtóértekezletén — még az ollajszankciók szigorítása előtt — kijelentette, hogy az ollajválság súlyos problémákat idézett elő Japánban. Ollajkorlátozó intézkedéseket helyeztet kilátásba, beleértve a benzín adagolását és a háztartási fűtőolaj jelentős csökkentését. (Reuter, AP-DJ, Kyodo, DPA, MTI, AFP)

Szovjet-iraki gazdasági megállapodás

A Szovjetunió 150 millió rubeles kölcsönt ad Iraknak a bagdadi kormány ipari, mezőgazdasági és vidékfejlesztési terveinek megvalósítására. A most aláírt gazdasági és műszaki együttműködési megállapodás értelmében a kölcsönt 2,5 százalékos kamattal terhelik, segítséggel Irak északi és déli részén villamos erőműveket, cementgyárat építenek, és megszerzik a vidék ivóvízellátását, valamint öntözési rendszert.

A megállapodást Bagdadban Taha Al-Jazarevi iparügyi miniszter és Szkaackov, a szovjet külgazdasági kapcsolatok bizottságának elnöke írta alá. (Reuter)

Ausztráliai búza az NDK-nak

Az NDK és Ausztrália képviselői tegnap befejezték kulcsfontosságú canbernai kereskedelmi tárgyalásaikat, amelyeknek legfigyelemreméltóbb eredménye a hosszú távú búzaüzlet körvonalainak tisztázása — jelenti az AP-DJ hírügynökség. Beil, az NDK külgazdasági miniszterütemának államtitkára emlekedta, hogy a kilátásban levő búzaüzlet évente 50 ezer metrikus tonna ausztráliai exportot tesz lehetővé. Az ügytel teljes értékű 250 millió ausztráliai dollárra becsülik. Beil tárgyalópartnere Cairns ausztráliai külkereskedelmi miniszter volt, aki szerint igen jelentős előrehaladást értek el a hosszú lejáratú kereskedelmi egyezmény kidolgozásában.

Az egyezmény a már említett búzaüzleten kívül kiterjedne évi 100 ezer tonna vasércnek az NDK-ba irányuló exportjára, ausztráliai rez-, horganygyapjú- és árszállításokra. Az egyezmény előirányozza a legnagyobb kedvezmény elvénél kölcsönös kiterjesztését.

Az NDK elsősorban textilgépek, nyomdaipari berendezések, tudományos és precíziós műszerek, vegyszerek és felfogasztási cikkek szállítását ajánlotta fel.

A KGST Nemzetközi Beruházási Bankjának elnöke Jugoszláviában

Vorobjev, a Nemzetközi Beruházási Bank elnöke a múlt héten tárgyalásokat folytatott Jugoszláviában. Ezek során megvitatta a Jugoszlávia és a KGST-országai közötti együttműködés tervezett programjainak vitás kérdéseit. Szóba került az Adria-ollajvezeték finanszírozása, a gépgyártás, az autóipar és az energetika. (AP-DJ)

ÉLÉNK FORGALOM PEKINGBEN

Új korszak Peking és Canberra kapcsolataiban

Nagyszabású üzletkötések bejelentése kívánta kellő nyomtatékot adni Whitlam ausztráliai kormányfő Pekingben folytatott tárgyalásainak. Az ausztrál kormányfő annak a reményének adott hangot, hogy a két ország kapcsolatainak fejlődése ösztönzőleg hat majd más ázsiai országokra is. Ohira japán külügyminiszter valószínűleg még e hónap vége előtt — sőt az sem kizárt, hogy K'ssinger pekingi látogatását megelőzően — a kínai fővárosba repül, hogy megpróbálja elismítani a két ország légügyi egyezményét hátráltató akadályokat s ezzel megnyitja a kereskedelmi egyezmény lehetőségét. De a politikai körökön kívül a különféle ágazatokra érkező üzletemberek is egymásnak adják a kilincset. Pekingbe érkezett a két ország kereskedelmében érdekelt tekintélyes bankemberekből és vállalati vezetőkből álló tíztagú amerikai delegáció, Londonból pedig a brit autópárt képviselő 13 tagú kereskedelmi küldöttség. A holland gazdaságügyi miniszter 50 nagy cég képviselőivel együtt november közepén a holland ipar első nagyszabású kiállítását nyitja meg a kínai fővárosban. További jelentések hatalmas volumenű kínai agrárimportról számolnak be: Ausztrália mellett Argentína is ad el gabonát Kínának, de fokozódik a Kínába irányuló amerikai kukoricaszállítások is.

Whitlam ausztráliai miniszterelnök a pekingi tárgyalások után rendezett banketten „a két ország közötti feltételek esemulálásáról, a két ország közötti kapcsolatok új korszakának eljövételéről” beszélt. Hasonló hangnemen fogalmazódott a kiadott közös közlemény is. A két fél leszögezte, hogy mindkét országnak erős érdeke fűződik az ázsiai, csendes-óceáni térség viszonyainak fejlesztéséhez. Mindkét ország ellenzi, hogy ebben a térségben bármely ország vagy államszervezet uralkodó szerepre törekedjen.

A közlemény hírül adja, hogy a Kínai Népköztársaság három év alatt 600 millió ausztrál dollár értékű gabonát vásárol Ausztráliától.

A Whitlamot elkísérő egyik ausztráliai miniszter ezen felül sajtóértekezleten bejelentette, hogy a következő 3—5 év folyamán összesen 50 millió ausztrál dollár értékben szállítanak cukrot Kínának. Ez a mennyiség — mondotta a miniszter — több annál, mint amennyit Ausztrália az USA-ba szállít. Kül-

lönösen fontos ez annak a fényében, hogy Anglia megpróbál szabadulni attól a kötelezettségvállalásától, mely szerint évenként 335 ezer tonna cukrot vesz át Ausztráliától, mint a Nemzetközösség tagjától — mutatott rá a miniszter.

Tíztagú amerikai kereskedelmi küldöttség érkezett a kínai fővárosba. Tagjai a két ország kereskedelmében érdekelt legtekintélyesebb üzleti vezetők. Mint a delegáció vezetője, a Westinghouse Electric elnöke kifejtette, a küldöttség katalizátorként kíván közreműködni az újabb export- és importlehetőségek feltárással. Elégedetten nyilatkozott a kétoldalú kereskedelem tendenciájáról: a forgalom az 1971-es 5 millió dollárról idén előreláthatólag 800 millió dollárra emelkedik. (Reuter, MTI, DPA)

Scheel moszkvai útjának eredményei

Nyugati megfigyelők igen konstruktívnak tartják Scheel külügyminiszter, egyszerűsített alkancellár Moszkvában befejeződött konzultációit. Kiemelik, megnyitott az út Bonn keleti politikájának továbbfolytatása előtt, mivel a két fél megállapodott abban, hogy szakértői szinten kidolgozza, milyen gyakorlati módon oldható meg a nyugat-berlini lakosok, illetve szervek konzularis és törvényhatósági jogainak képviselése. Maga Scheel külügyminiszter a moszkvai televízióban arra mutatott rá, hogy elégedett a megbeszélésekkel, amelyeket Gromikóval és Koszjinnal folytatott. A két ország közötti jószomszédi kapcsolat Európában a biztonságos egyik alapját képezi.

Kedvezően értékelte a külügyminiszter a gazdasági kérdésekről folytatott eszmecsereket is. Az NSZK — közölte — elégedett az árucseré-forgalom fejlődésével. Ugyanakkor a kísérőhöz tartozó nyugatnémet szóvivő megjegyezte: „a kétoldalú kereskedelem jelenleg nagyarányú szovjet aktívumot mutat fel, s az NSZK már csak ezért is érdekelt a szovjet kőolaj- és földgázszállítások fokozásában. Eddig nem használtuk ki a szovjet kőolajszállításokra megállapított évi 4 millió tonna kontingenst, importunkat a jövőben fokozni kívánjuk” jelentette ki. (Reuter, MTI)

Bolgár—jugoszláv külügyminiszteri tárgyalások

Szófiában tárgyal Minics jugoszláv külügyminiszter. A bolgár fővárosban nagy jelentőséget tulajdonítanak a jugoszláv külügyminiszter látogatásának a két szomszédos szocialista ország mind aktívabb politikai együttműködése szempontjából, s hangsúlyozzák, hogy ez az együttműködés a Balkán békéjének és stabilitásának fontos eleme. A megbeszélések széles körűek, kiterjednek a két országot érintő politikai témákra, mint például Macedónia helyzetére. Ami a gazdasági együttműködést illeti, a bolgár—jugoszláv árucseré tavaly meghaladta a 100 millió dollárt. Az ideai tervek 120 millió dollárral számolnak. (Reuter, MTI)

Jugoszláv—líbiai tárgyalások

Jugoszláv gazdasági küldöttség utazott Líbiába Bojkovszki külkereskedelmi miniszterhelyettes vezetésével. A kőolajimportról szóló megállapodás végrehajtásáról tárgyal.

Mint ismeretes, a Líbiából származó kőolaj importjára vonatkozó megállapodást Andov, a jugoszláv szövetségi végrehajtó tanács tagja és a líbiai kormány képviselői a közelmúltban kötötték meg. (MTI)

Chile kártérítést ígér a Kennecottnak

Zuniga, a chilei katonai junta bányászati minisztere közölte, hogy kormánya hajlandó az amerikai Kennecott Copper vállalattal a kártalanításról tárgyalni. A miniszter e bejelentést a perui fővárosban tette, ahol részt vesz a latin-amerikai olaj- és bányászati miniszterek találkozásán.

Elmondta, hogy kormánya feltétel nélkül kártérítést fizet a Népi Egység kormánya által államosított külföldi vállalatoknak, bár lehet, hogy nem annyit, amennyit az illető vállalatok igényelnek. (Reuter, AP—DJ)

Japán vállalkozás Görögországban

A japán Mitsubishi Corp. és Tekkosha nevű leányvállalata 10,37 millió dolláros beruházással gyárat épít Szalonikában, amelyben a száraztelepek alapanyagát, az elektrolitikus mangánoxidot állítják majd elő. A görög kormány azzal a feltétellel hagyja jóvá a vállalkozást, hogy az üzem termelésének legalább 60 százaléka exportra jut.

A tervek szerint a gyár kezdeti kapacitása évi 12 ezer tonna lesz, később ezt 24 ezer tonnára emelik. Az üzem előreláthatólag három év múlva lép majd be a termelésbe. Felépítésének teljes költségeit 17,35 millió dollárra becsülik. (Reuter)

Argentína a szocialista országok felé tekint

Az argentin gazdaságügyi miniszter megerősítette azt a hírt, hogy a Szovjetunió érdeklődést mutat az argentin—uruguayi—paraguayi hármass együttműködésben megvalósítandó hidroelektromos létesítmények pénzügyi és műszaki kivitelezésében való részvételre.

Barcaz csehszlovák külkereskedelmi miniszter nagy jelentőséggel kereskedelmi megállapodás létrehozásáról tárgyal az argentin kereskedelmi körökkel. Két hónappal ezelőtt Argentína és Kuba szerződést kötött és abban Kuba iparcikk vásárlásainak finanszírozására 200 millió dolláros hitelkeretet állítottak fel.

Az argentin gabonatanács képviselőit meghívták Pekingbe, hogy ott írják alá a két ország három évre szóló gabonaszerveződését. A szerződés értelmében Argentína évente közel 1 millió tonna gabonát exportál a Kínai Népköztársaságba — közölte a Buenos Aires-i külügyminiszter.

A Szovjetunióval, Csehszlovákiával és a Kínai Népköztársasággal és Kubával folytatott kereskedelm, illetve gazdasági együttműködés megélénkülése Buenos Aires-i megfigyelők szerint arra mutat, hogy Argentína szorgalmazza a szocialista országokkal meglévő kereskedelmi kapcsolatokat igen szorosra fűzését. (AP—DJ)

A Zastava bővíti teherautógyártását

A jugoszláv beruházási bank hitel és külföldi áruhitel felvételéhez garanciát nyújt a Crvena Zastava gépkocsigyárnak teherautógyártó kapacitása bővítéséhez. A tervezett beruházás mintegy 260 millió dinárba (17,3 millió dollárba) kerül.

A jugoszláv beruházási bank most mintegy 3 milliárd líra hitelt adott a gyárnak, hogy abból Olaszországban gépi berendezéseket vásároljon. Ez a beszerzés mindössze 9 százalékat jelenti a kapacitásbővítés gép- és berendezésszükségletének.

A gyár 1976-tól évi 5000 darab 2,5—4 tonnás OM-Leoncino teherautót gyárt. (AP—DJ)

Magyar—albán árucseré-forgalmi és fizetési jegyzőkönyv Félidőben az albán ötéves terv

Tegnap elutazott Budapestről az albán külkereskedelmi delegáció. Albán részről Vasil Kati kereskedelmi miniszterhelyettes, magyar részről pedig Tordai Jenő külkereskedelmi miniszterhelyettes aláírta az 1974-re szóló magyar—albán árucseré-forgalmi és fizetési jegyzőkönyvet, amelynek eredményeképpen a két ország közötti árucseré-forgalom a következő évben jelentősen bővül. A hagyományos árukon túlmenően nő a magyar kivitel gépi berendezésekből, mezőgazdasági, élelmiszeripari cikkekből, amelyekért Albánia olajfűléseket, ipari készárukat és fogyasztási cikkeket szállít. Ebből az alkalomból az alábbiakban munkatársaink áttekintést adnak Albánia gazdasági helyzetéről. A statisztikai adatközlés ugyan meglehetősen hiányos, de a szórványosan kiadott jelentések és tájékoztatók szerint a folyó ötéves terv végrehajtása jól halad és Albánia 1975-ben, a tervidőszak végén, jelentős eredményekről számolhat be.

Az ország nemzeti jövedelmének növekedése az elmúlt évek átlagában 10 százalék volt. Ez a növekedés elsősorban az újonnan belépő ipari létesítményeknek köszönhető. A nemzeti jövedelem 40 százaléka az iparból származik, míg az ipari készáruk Albánia kivitelének 60 százalékát adják. Tavaly az ipari termelés 23, a mezőgazdasági termelés 10, a beruházások volumene 11, a külkereskedelmi forgalom pedig 21 százalékkal növekedett. Ezek a számok erősen meglepetéseket lehetnek, ha nem vesszük figyelembe, hogy Albánia még mindig Európa egyik leggyengébben fejlett országa és a korszerű iparstruktúra kialakítása csak nemrég kezdődött meg.

Úgy tűnik, hogy Albánia a mostani ötéves tervvel kívánja lemaradásának jó részét behozni. Ezt bizonyítják a terv céljai is. Egyezre több nagy feladatot vár megoldásra és párhuzamosan több fejlesztési program folyik. Az ötéves terv előterbe állítja az energiatermelés fokozását, az iparfejlesztést, a bányászatot, a nyersanyagkincsek észszerűbb kiaknázását, valamint a műszaki továbbképzést. Az előirányzatok értelmében 1971 és 1975 között az ipari termelés 61—66 százalékkal emelkedik. A kőolajtermelés 84, az ércbányászat 106, a vegyipari termelés 129, a szerzőgépgyártás pedig 133 százalékkal növekszik. Az ötéves terv beruházásainak több mint 60 százaléka új létesítményekből áll: legjelentősebb objektum az elbasani kohászati kombinát. Évi 800 ezer tonna kapacitással ferro-nikkel fémű épít, amelyet egy szintén most épülő vasútvonal fog összekötni a preniási új bányával. Hamarosan elkészül a fierzai vízerőmű is, amely jelentősen növeli a felhasználható energiamennyiséget. A tervperiódusban ugyanannyi eszközt fordítanak a beruházásokra, mint 1960 és 1970 között.

Albánia nyersanyagokban viszonylag gazdag ország. Jelentős króm-, ferro-nikkel-, bitumen- és rézkészletei vannak. Kőolajtermelésre eléri az évi 1,6 millió tonnát, ami fedezi az ország szükségletét. A tervelőírások kimondják, hogy nagy hangsúlyt kell fektetni a kohászati fejlesztésre és törekedni kell a teljes termelési ciklus megvalósítására. Ez elsőnek a réziparban sikerült, ahol a ciklus a bányászattól egészen a rézhuzalgyártásig terjed. Rövidesen a krómiparban is megvalósul a teljes ciklus. Központi feladat a szerzőgépipar fejlesztése, hiszen nagyobb fókú iparodások csak korszerű szerzőgépekkel képzelhető el.

Albánia még mindig elsősorban mezőgazdasági ország. Fő termékei a kukorica, a gabonafélék, a rizs, a gyapot, a dohány, a friss zöldség és gyümölcs. Számottevő konzervipar települt a mezőgazdasági bázisra, és az ország kivitelében jelentős szerepet játszanak a zöldség- és gyümölcskonservek. A terv szerint 1975-ben a mezőgazdasági termelés 65—69 százalékkal haladja majd meg az 1970. éviét. Az öntözött terület aránya 58 százalékra fog emelkedni, és amennyiben ez megvalósul, az albán mezőgazdaság nagy lépést tesz előre a belterjesség felé.

IMF-JELENTÉS A TŐKÉSORZÁGOK KÜLKERESKEDELMÉRŐL

A Nemzetközi Valuta Alap jelenti, hogy a tőkés világ exportja 1973 második negyedében 26 százalékkal volt nagyobb, mint egy évvel korábban. A fob paritáson számított export tavaly 371,3 milliárd dollár volt.

Az egész világkereskedelem idén értékben valószínűleg meghaladja az 1000 milliárd dollárt — állapítja meg a Nemzetközi Valuta Alap jelentése.

Az Egyesült Államok kivitele az év második negyedében 44 százalékkal növekedett. A nyugat-európai fejlett tőkésországok exportja átlagosan 35 százalékkal emelkedett ez idők alatt. Az értékelkedést részben megvározza a dollárnak a többi valutához viszonyított leértékelése, részben pedig a világpiacra forgalmazott termékek drágulása. E két hatás korrigálása után is igen jelentős a kereskedelem mennyiségi bővülése, meghaladja az elmúlt három év átlagát.

A fogyasztói árak alakulását figyelve Witteveen, az IMF vezérigazgatója kijelentette, hogy a világ súlyosabb inflációjában szenved, mint két évtizede bármikor. A fogyasztói árak az Egyesült Államokban az augusztusban véget ért 12 hónap alatt 7,5 százalékkal mentek feljebb, a szeptembertől szeptemberig tartó évben pedig 7,4 százalékkal. Belgiumban 7 százalék, illetve

Első pillantásra a terv céljai irreálisnak és feszítettnek tűnnek. Mivel egyszerre folyik a népgazdaság több ágazatának fejlesztése, illetve megteremtése, fennáll annak a veszélye, hogy az erők összeforgácsolódás és nem sikerül teljesíteni az előirányzatokat. Az idén közzétett — abszolút számokat nem tartalmazó — albán jelentések szerint a terv végrehajtása jól halad és minden remény megvan arra, hogy 1975-re teljesítik a tervet.

Az albán gazdasági életben — amely eddig főleg az autarkiaúra törekedett — mind jelentősebbé válik a külkereskedelem. Első számú kereskedelmi partnere a Kínai Népköztársaság, ahová krómat, nikkelt és egyéb nyersanyagokat szállít, cserébe pedig gépeket, fogyasztási cikkeket és jelentős műszaki segítyt kap. Kína leginkább beruházási javakat szállít a nagy ipari létesítmények építéséhez. Évről évre jelentős kölcsönöket folyósít Albániának, de számottevő a közvetlen gazdasági és műszaki segítség is. Becslések szerint az albán külkereskedelmi forgalom mintegy 55—60 százaléka Kínával, 13 százaléka Csehszlovákiával, 8 százaléka Lengyelországgal, 7 százaléka pedig az NDK-val bonyolódik le. Legfontosabb nyugati partnere Olaszország — a külkereskedelmi forgalomból 3,5 százalékkal részesedik —, ahonnan évi importja 9 millió dollár körül van, a kivitel értéke pedig 7,5 millió dollár. Számottevő forgalmat bonyolít le még Franciaországgal és az NSZK-val. Az albán kivitel 83 százaléka bányászati és ipari termékek adják. A tervek szerint a szükséges keményvaluta beszerzése végett Albánia jó minőségű krómércének egy részét a nyugati piacokra akarja irányítani. A kivitelben ma még a nyersanyagok és félkésztermékek dominálnak, de Albánia szeretné, ha rövid időn belül mind a szocialista, mind a tőkés piacra versenyképes kész-, főleg ipari készterméket tudna szállítani nagyobb mennyiségben. Nemrég indult meg a könnyűipari termékek exportja: érdekesség, hogy Albánia a múltban textilimportőr volt, most pedig szöveteket és textiltermékeket exportál.

Mint ismeretes, Albánia hosszú évek óta nem vesz részt a KGST munkájában. Nemzetgazdasága, külkereskedelme — akárcsak külpolitikája — Kína-orientált. Albánia és szocialista országok, különösen a Szovjetunió között a külkereskedelem nagy mértékben visszaesett és a műszaki-gazdasági együttműködés gyakorlatilag megszűnt. Kína segítséget nyújt Albániának a nehézipar területén, az ásványi kincsek felkutatásában és az erőművek megépítésében, de akaratlanul is hozzájárult Albánia gazdasági elszigeteléséhez, amelyre úgy látszik az albán vezetők is mindinkább rájönnek. Ennek is tudható be az a külkereskedelmi kampány, amely a közelmúltban indult meg az országban. Egymás után érkeznek a — főleg nyugati — gazdasági delegációk piackutatási célokkal. Albánia pedig minden jelentősebb nemzetközi vásáron és kiállításon megjelenik, hogy termékeit propagálja és új kapcsolatokra tegyen szert.

G. Gy—L. P.

Feszültség London és La Valletta között

A brit—máltai ellentétek jegyében folyik Brüsszelben a sziget és a Közös Piac közötti új megállapodás vitája. Angol részről közölték, ellenzik, hogy a Kilenek az érvényesnél alacsonyabb kamattal nyújtsanak hiteleket Máltának. A sziget gazdasági helyzete ezt ugyanis egyáltalán nem indokolja, bizonygatják a Brüsszelben üléselőző brit küldöttség tagjai.

A dolog előzménye az volt, hogy Mintoff máltai miniszterelnök London tudomására hozta: nem hajlandó visszateríteni a britek által korábban folyósított 3,6 millió fontos kölcsönt és a vele járó 600 ezer font összegű kamatot, amíg az országot nem kárpótolják a támaszpontok után járó bérleti díj értékcsökkenéséért, amelyet a font devalválása okozott.

A brit fővárosban merev elutasításra talált a máltai követelést. Mintoff tudomására hozták, hogy Anglia egy pennyvel sem hajlandó növelni a bérleti díj fejében évente kifizetett 5,25 millió fontot. „Legnagyobb meglepetésemre a londoni külügyminisztérium a brüsszeli bizottságot óva intette attól, hogy Máltát gazdasági leküzdésére kedvezményes kölcsönökben részesítsék” — panaszkodta Mintoff.

A brit érvelés szerint Málta tartaléka közel állnak a 129 millió font sterlinges szinthez, míg az ország társadalmi összterméke tavaly 128 millió font volt. A sziget egy főre eső valutatartaléka a múlt év végén hétszerese volt a britnek — érvelnek a statisztikával ügyeskedő politikusok. (Reuter)

A VG JELENTI

A VILÁGGAZDASÁG legközelebbi száma november 9-én, pénteken jelenik meg.

● Az ENSZ Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Szervezetének székhelyén megkezdődött az évi közgyűlést előkészítő tanácsülés. A FAO tanácsának 34 ország, köztük hazánk is tagja. Ez a vezető testület készíti elő a jövő héten nyíló közgyűlés programját.

● Egységes délkelet-ázsiai fellépést sürgetett a malajziai pénzügyminiszter az elsődleges nyersanyagok méltányos árának a kivívására. Példaként említette az olajtermelő országokat, amelyek az OPEC-en keresztül az árrfronton megvalósították célkitűzéseiket.

● Maurer román miniszterelnök befejezte iráni tárgyalásait. Látogatása során fogadta őt a sah is. A hivatalos megbeszéléseken a központi helyet a két ország mezőgazdasági és műszaki kapcsolatai foglalták el. Megállapodtak, hogy kölcsönösen erőfeszítéseket tesznek az ipari és mezőgazdasági együttműködés fejlesztésére, valamint a kereskedelem növelésére.

● Ludviger jugoszláv külkereskedelmi miniszter Londonban találkozott Lime-rickekkel, a brit kereskedelmi és ipari miniszterrel kereskedelmi államtitkárával. Egyeztetettek abban, hogy további erőfeszítésekre van szükség az ipari kooperáció és közös beruházások fokozására. Ludviger több brit üzletemberrrel is találkozott.

● Anglia 10 millió font sterling hosszú lejáratú kölcsönt ad Jordániának — jelentették be Ammanban. Az összeget elsősorban duzzasztógátak építésére és a Jordán folyó völgyében az öntözési hálózat kiterjesztésére használják fel.

● Brazília 5 millió dollárért szállít cukrot Chilének. A hírt a santiago-i központi bankban jelentették be, részleteket nem fűztek hozzá.

● A nem szocialista országokból és a Nyugat-Berlinből az NDK-ba látogató személyek legalább napi 20 NDK-márkanak megfelelő külföldi valutát kötelesek átváltani — írja a Neues Deutschland, ismertette a november 15-én életbe lépő új rendeletet. Az eddig kötelező átváltási összeg korántsem fedezte egy ember napi ellátását, és ez is hozzájárult az NDK-beli márkák illegális becsempészéséhez — írja a lap.

● Kubai küldöttség érkezett Varsóba a tervhivatali előnk helyettes vezetésével. A KGST Komplex Programja alapján tárgyalásokat folytatnak az 1976—1980-as ötéves terv koordinálásáról.

● Az NSZK 15 millió márka kölcsönt ad a Mali köztársaságnak egy földimogyorófeldolgozó-üzem létesítésére az afrikai ország Kita régiójában. A kölcsönt 50 év alatt kell visszafizetni.

● Japán 1973 október és 1974 március között 90 ezer tonna marha húst szándékozik importálni, 20 ezer tonnával többet, mint az azt megelőző félévben. Az import növelésére akarják fékezni a drágulást.

● Az izraeli kormány azonnali hatállyal megvonta néhány élelmiszer — köztük a fagyasztott hús — árának állami támogatását, egyszersmind fel-emelte a luxuscikkre, valamint importtermékekre kirótt adót. Ez utóbbi főként a bútorokat, a cipőket és a cigarettát érinti. Ötven százalékkal emelkedett az alapvető fogyasztási cikkek számító hús és rizs ára.

● Brazília, a világ ötödik legjelentősebb húsexportáló állama a következő három hétre hűskiviteli kvótákat rendelt el. Ezek szerint évente fagyasztott és feldolgozott formában 80 ezer tonna hús juthat külföldre. A világ legjelentősebb húsexportőreinek ranglétráján Brazília előtt Ausztrália, Új-Zéland, az USA és Argentína áll.